

Justitie

Ministerie van Justitie

Inspectie voor de Sanctietoepassing

PI Limburg-Zuid

locatie De Geerhorst

Inspectierapport

Doorlichting

September 2008

Inhoudsopgave

Voorwoord	3
Samenvatting	4
1 Inleiding	8
1.1 Aanleiding en doel	8
1.2 Reikwijdte van de doorlichting	8
1.3 Toetsingskader	8
1.4 Opzet	9
1.5 Objectbeschrijving	10
1.6 Recent onderzoek	11
2 Rechtspositie en bejegening	12
2.1 Rechtmatige insluiting	12
2.2 Screening	12
2.3 Rapportage en registratie	15
2.4 Huisregels en introductie	16
2.5 Dagprogramma en activiteiten aanbod	17
2.6 Toegang tot zorg	20
2.7 Bejegening	22
2.8 Discipline	25
2.9 Contacten buitenwereld	27
2.10 Voeding en winkel	28
2.11 Accommodatie en meerpersoonsgebruik	29
2.12 Hygiëne	30
2.13 Functioneren van de beklagregeling	31
2.14 Conclusie	33
3 Maatschappijbeveiliging	35
3.1 Beveiliging tegen ontvluchtingen	35
3.2 Toepassing vrijhedenbeleid	39
3.3 Conclusie	41
4 Interne veiligheid	42
4.1 Veiligheidsvoorzieningen	42

4.2	Bestrijding drugsgebruik	44
4.3	Bestrijding onderlinge agressie	47
4.4	Conclusie	48
5	Maatschappelijke reïntegratie	49
5.1	Reïntegratietrajecten	49
5.2	Aansluiting nazorg	51
5.3	Conclusie	53
6	Organisatieaspecten	54
6.1	Personeelsmanagement	54
6.2	Communicatie	55
6.3	Integriteit	57
6.4	Conclusie	59
7	Slotbeschouwing	60
Bijlage 1	Afkortingen	61
Bijlage 2	Bronnen	63
Bijlage 3	Inspectieprogramma	65
Bijlage 4	Geografische ligging locatie	67

Voorwoord

De Inspectie voor de Sanctietoepassing (ISt) heeft in juni 2008 een doorlichting uitgevoerd bij de PI Limburg-Zuid, locatie De Geerhorst te Sittard.

De ISt trof een overwegend goed presterende inrichting aan, die in een aantal opzichten een werkwijze ontwikkeld heeft die andere inrichtingen tot voorbeeld kan strekken.

Daarnaast signaleert de Inspectie een aantal punten waarop verbeteringen mogelijk of noodzakelijk zijn, op de onderdelen Rechtspositie en bejegening, Maatschappijbeveiliging, Interne veiligheid, en Maatschappelijke reïntegratie. De ISt constateert dat De Geerhorst een directie heeft met ambitie en plannen, maar dat het creëren van draagvlak daarvoor bij het uitvoerend personeel een blijvend punt van aandacht is.

W.F.G. Meurs
hoofdinspecteur

Samenvatting

De ISt heeft in juni 2008 locatie De Geerhorst, onderdeel van de PI Limburg-Zuid, doorgelicht op basis van het toetsingskader voor het gevangeniswezen van februari 2008. Het doel van de doorlichting is vast te stellen hoe het in De Geerhorst is gesteld met de rechtspositie en bejegening van gedetineerden, de maatschappijbeveiliging, de interne veiligheid, de maatschappelijke reïntegratie en de daarmee samenhangende aspecten van organisatie. De ISt beschouwt daarbij de drie dimensies beleid, uitvoering en borging.

Rechtspositie en bejegening

Op het aspect rechtspositie en bejegening voldoet De Geerhorst in het algemeen overwegend tot volledig aan de criteria uit het toetsingskader. In een aantal opzichten heeft de inrichting werkwijzen ontwikkeld die andere PI's tot voorbeeld kunnen strekken. Met name het digitale detentieplan en de wijze van bespreking daarvan in het multidisciplinair overleg is daarvan een voorbeeld. Ook de actieve commissie van toezicht is een bijzondere vermelding waard. Dat neemt niet weg dat er enkele belangrijke verbeterpunten zijn. Zo is het zaak om een concrete en gedragen visie te ontwikkelen op de bejegening van gedetineerden en actief te sturen op de naleving daarvan. De 'levensloopvisie' van de directie met betrekking tot de bejegening van gedetineerden wordt nog onvoldoende gedeeld door het executieve personeel. Verder is het wenselijk om de uitvoer van programmaonderdelen uit het dagprogramma te monitoren en bij uitval compensatie te bieden. Tenslotte vindt de ISt het noodzakelijk om het achterstallig onderhoud van het gebouw aan te pakken en de manier waarop de inrichting wordt schoongehouden te verbeteren.

Maatschappijbeveiliging

Op het aspect maatschappijbeveiliging voldoet De Geerhorst in het algemeen overwegend aan de criteria uit het toetsingskader. De statische beveiliging ter voorkoming van ontvluchtelingen voldoet. Het risico dat de aandacht voor de dynamische beveiliging verslapt, is blijvend aanwezig. Binnen de organisatie is dan ook blijvend aandacht nodig voor penitentiaire scherpste; niet alleen door bij het uitvoerende personeel voldoende draagvlak te verwerven voor nieuwe dienst instructies, maar ook door de naleving ervan goed te borgen. Bij het toekennen van verlof worden maatschappelijke risico's voldoende

multidisciplinair afgewogen. Wel is het zaak om te borgen dat gedetineerden die daar recht op hebben, worden geattendeerd op de mogelijkheid van algemeen verlof.

Interne veiligheid

Er zijn weinig geweldsincidenten in De Geerhorst en De Geerhorst biedt volgens zowel gedetineerden als medewerkers een veilige omgeving. Niettemin kan het inrichtingsbeleid met betrekking tot de interne veiligheid op een aantal belangrijke punten verbeterd worden. Zo zal de follow-up van het kritische inspectieonderzoek naar de brandveiligheid voortvarend opgepakt moeten worden. Verder zal het drugsontmoedigingsbeleid in lijn moeten worden gebracht met de landelijke voorschriften. Tenslotte vindt de Inspectie het van belang om bij het ontwikkelen en operationaliseren van een concrete visie op de omgang met gedetineerden te betrekken hoe (escalatie van) agressie bij gedetineerden kan worden voorkomen.

Maatschappelijke reïntegratie

Maatschappelijke reïntegratie is een beleidsspeerpunt van de directie van De Geerhorst. Dit heeft er onder andere toe geleid dat het merendeel van de aanwezige veroordeelden deelneemt aan een TR-traject. Toch valt er op dit terrein in de uitvoering en borging nog het nodige te verbeteren. Zo zijn de doorlooptijden bij maatschappelijke reïntegratie- trajecten nog steeds te lang, zijn er onvoldoende reclasseringsinterventies beschikbaar, en kan het draagvlak onder het uitvoerend personeel voor de ambities van de directie worden versterkt. Om de aansluiting vanuit de detentie op de noodzakelijke nazorg te versterken, is het dringend gewenst om de bezetting van medewerkers maatschappelijke dienstverlening op het gewenste peil te brengen.

Organisatieaspecten

De Geerhorst heeft een directie met ambitie en plannen. Het creëren van draagvlak daarvoor bij het uitvoerende personeel is een blijvend punt van aandacht. Er wordt door delen van de organisatie een te grote sociale afstand ervaren tussen de werkvloer en de directie. Zo komt het plan tot uitwerking van het integriteitsbeleid niet tot uitvoering. Over het algemeen is de directie zich bewust van de noodzakelijke verbeteringen en is de aanpak ervan vaak wel al in gang gezet.

Aanbevelingen

De Ist beveelt De Geerhorst het volgende aan:

1. Maak een integrale beschrijving van het screeningsproces (inclusief de borging ervan), mede in samenhang met de lokale TR-werkwijze en breng de screeningsactiviteiten van de mmd'ers op het gewenste peil.
2. Stel bij de invoering van het elektronisch penitentiair dossier nadere procedures vast om te borgen dat de noodzakelijke gegevens juist worden ingevoerd.
3. Draag zorg voor recente (uittreksels) van de huisregels in vreemde talen.
4. Houd systematisch de uitval van programmaonderdelen bij en evalueer die periodiek. Bezie daarbij de mogelijkheden om bij uitval van activiteiten (vooral arbeid) ruimere compensatie te bieden en garandeer dat bij een beperkt arbeidsaanbod, de deelname van hvb-gedetineerden zoveel mogelijk rouleert.
5. Realiseer de noodzakelijke verbeteracties met betrekking tot de medische zorg.
6. Bezie de mogelijkheden voor ruimere huisvesting ten behoeve van de geestelijke zorg met het oog op het voorkomen van wachtlijsten.
7. Ontwikkel een concrete en gedragen visie op de bejegening van gedetineerden en stuur actief op de consistente naleving ervan.
8. Zorg voor een snellere reactie op celoproepen.
9. Heroverweeg de plaatsing van isd'ers op de afdeling voor langgestraften.
10. Evalueer het verouderde sanctieoverzicht en stel het zonodig bij.
11. Draag z.s.m. zorg voor adequate luchtvoorziening voor afgezonderde gedetineerden.
12. Pak het achterstallig onderhoud van het gebouw aan en evalueer de manier waarop het gebouw wordt schoongehouden.
13. De Ist beveelt de directie aan om de afhandelingsduur van klachten te bekorten door sneller te reageren op verzoeken tot wederhoor en door de klachten sneller door te sturen. Monitoring van de afhandelingsduur is wenselijk.
14. Zorg voor een spoedige implementatie van de nieuwe dienstinstructies en besteed daarbij extra aandacht en aan het toetsen door het uitvoerende personeel van de uitvoerbaarheid van de nieuwe dienstinstructies en neem daar voldoende tijd voor. Verbeter de borging van de uitvoering van dienstinstructies, bijvoorbeeld door middel van gerichte audits.
15. Breng de werkwijze tijdens het luchten in overeenstemming met de landelijke voorschriften.

16. Informeer gedetineerden met betrekking tot een uitgevoerde celinspectie.
17. Overweeg de invoering van een roulatiesysteem voor het executieve personeel.
18. Voer als werkwijze in dat t.b.v. alle gedetineerden die in aanmerking komen voor algemeen verlof, daar tijdig op worden geattendeerd en monitor dit in het MDO.
19. Pak de follow-up van het gemeenschappelijk inspectieonderzoek naar de brandveiligheid voortvarend op.
20. Draag zorg voor een beter resultaat op het terrein van de fysieke weerbaarheid voor de executieve medewerkers.
21. Breng het uc-beleid in overeenstemming met de normen van het landelijke drugsontmoedigingsbeleid
22. Tref voorzieningen om het toezicht tijdens het gedetineerdenbezoek te intensiveren en overweeg aanvullend cameratoezicht in (sommige) trappenhuisen.
23. Neem bij het vastleggen van een visie op de omgang met gedetineerden, ook mee hoe agressie bij gedetineerden voorkomen kan worden en hoe hierop gereageerd dient te worden.
24. Vergroot het draagvlak voor de 'levensloopbenadering', als onderdeel van de eerdere aanbeveling om een concrete en gedragen visie op de bejegening van gedetineerden te ontwikkelen en te implementeren.
25. Blijf de reclassering aanspreken op de noodzaak om afspraken met betrekking tot doorlooptijden na te komen en op de noodzaak om meer erkende gedragsinterventies aan te bieden.
26. Evalueer de communicatielijnen en overlegstructuren, breng verbeteringen aan en stel na verloop van tijd vast of die verbeteringen effect sorteren.
27. Werk het integriteitsbeleid met bij behorende borging nader uit.

1 Inleiding

1.1 Aanleiding en doel

Aanleiding

De Inspectie voor de Sanctietoepassing (ISt) houdt toezicht op de sanctietoepassing in Nederland. Zij doet dit onder meer door penitentiaire inrichtingen met een zekere regelmaat op hun functioneren te beschouwen. Locatie De Geerhorst van de PI Limburg-Zuid is niet eerder door de ISt doorgelicht.

Doel

Het doel van een doorlichting is te bezien hoe het in De Geerhorst is gesteld met de rechtspositie van gedetineerden, de veiligheid, de reïntegratieactiviteiten en de daarmee samenhangende aspecten van organisatie. Aan de hand van haar oordeel doet de ISt verbetervoorstellen in de vorm van aanbevelingen.

1.2 Reikwijdte van de doorlichting

De doorlichting beperkt zich tot de locatie De Geerhorst. Deze locatie vormt in de huidige organisatiestructuur van het gevangeniswezen samen met de locatie Overmaze het cluster PI Limburg-Zuid.

De PI Overmaze in Maastricht heeft inmiddels een andere bestemming gekregen. Een deel van het in de PI Overmaze werkzame personeel, is (tijdelijk) toegevoegd aan het personeelsbestand van De Geerhorst. Er wordt nu een reorganisatie voorbereid waarbij een bestuurlijke samenvoeging tussen De Geerhorst en de PI Roermond is voorzien.

1.3 Toetsingskader

Voor de doorlichting van De Geerhorst heeft de ISt het standaard toetsingskader voor het gevangeniswezen gebruikt. Dit toetsingskader is gebaseerd op (inter-) nationale wet- en regelgeving.^[1] Het toetsingskader

[1] Het betreft internationale verdragen, gedragsregels, wetgeving, maatregelen, ministeriële regelingen, circulaire en aanwijzingen die van toepassing zijn op de tenuitvoerlegging van detentie.. Zie voor het volledige

omvat de aspecten rechtspositie en bejegening van gedetineerden, maatschappijbeveiliging, interne veiligheid, maatschappelijke reïntegratie en organisatie. Deze aspecten geven, in samenhang, een goed beeld van de stand (en gang) van zaken in een penitentiaire inrichting.

Genoemde aspecten zijn opgedeeld in criteria die de ISt beoordeelt op de dimensies beleid, uitvoering en borging. Bij de dimensie beleid beziet de ISt of in de inrichting ten aanzien van een te toetsen criterium (beschreven) beleid beschikbaar is dat voldoet aan geldende wet- en regelgeving. Bij de dimensie uitvoering wordt vastgesteld in hoeverre de uitvoering voldoet. Bij de dimensie borging wordt nagegaan in hoeverre op handlingsniveau de toepassing van het beleid is zeker gesteld en in hoeverre de PI het beleid periodiek evalueert op effectiviteit en zonodig bijstelt.

Het oordeel is geformuleerd in de volgende vier waarderingen:

- voldoet niet aan de relevante normen en verwachtingen;
- voldoet in beperkte mate aan de relevante normen en verwachtingen;
- voldoet overwegend maar niet volledig aan de relevante normen en verwachtingen;
- voldoet aan de relevante normen en verwachtingen.

Daar De Geerhorst deel uitmaakte van het onderzoek naar brandveiligheid en legionellabestrijding in justitiële inrichtingen (VROM-I, AI, IOOV en ISt, mei 2008), heeft de ISt bij de onderhavige doorlichting de criteria uit het toetsingskader die gerelateerd zijn aan brandveiligheid, inhoudelijk buiten beschouwing gelaten.

1.4 Opzet

Methode

Ten behoeve van een doorlichting verzamelt de ISt feitelijke gegevens door documentonderzoek, observaties in de inrichting en interviews met betrokkenen bij de inrichting. De criteria uit het toetsingskader vormen het uitgangspunt van de doorlichting. Deze criteria zijn uitgewerkt in een aantal gestructureerde vragen- en checklijsten. Op grond van vooraf door de inrichting verstrekte documentatie stelt de ISt aanvullende informatievragen op. De gegevens die de ISt hiermee verzamelt, worden afgezet tegen het

toetsingskader de ISt website www.inspectiesanctietoepassing.nl, waar het als bijlage bij het inspectierapport is gevoegd.

toetsingskader en leiden tot een beoordeling van de criteria op de dimensies beleid, uitvoering en borging.

De doorlichting van De Geerhorst is uitgevoerd door twee inspecteurs in een periode van vier dagen. Zie bijlage 3 voor het volledige inspectieprogramma van de doorlichting.

Tijdpad

Op 14 mei 2008 heeft de Ist de doorlichting aangekondigd bij De Geerhorst. De inspectie heeft plaats gehad van 24 tot en met 27 juni 2008. Op 15 juli 2008 heeft de Ist de eerste inspectieresultaten aan de directie teruggemeld. De locatiedirecteur heeft op 20 augustus 2008 de conceptversie van het inspectierapport voor wederhoor voorgelegd gekregen. De Ist heeft de wederhoorreactie op 5 september 2008 ontvangen. Op 17 september 2008 heeft de hoofdinspecteur het inspectierapport vastgesteld en aangeboden aan de staatssecretaris van Justitie.

1.5 Objectbeschrijving

Locatie De Geerhorst is in 1989 in gebruik genomen. De Geerhorst bestaat uit een gedetineerdenvrij voorgebouw met daarachter een carré-vormig gebouw dat een kruisgebouw met de verblijfsafdelingen omsluit. De vier open ruimten tussen het kruis- en carrégebouw zijn ingevuld met twee sportplaatsen en twee luchtplaatsen.

De voorzijde van het carré-gebouw herbergt de bad-afdeling, de afdelingen BVA, BSD en MMD, de medische dienst en de bezoeksalen. De achterzijde van het carré-gebouw herbergt de sportzalen, de bibliotheek, de geestelijke verzorging, onderwijs en de crea-afdeling. In de beide zijanten van het carrégebouw bevinden zich de arbeidszalen.

In de armen van het kruisgebouw bevinden zich de verblijfsafdelingen en de afzonderingsafdeling.

Tabel I geeft een overzicht van de capaciteit en bestemmingen van De Geerhorst. Van het huis van bewaring wordt afdeling A volledig gebruikt voor arrestanten.^[2] Afdeling E is een bijzondere zorgafdeling (BZA). Afdeling C van

[2] De bestemming van afdeling A - arrestanten is met ingang van 25 april 2008 per beschikking van de sectordirecteur GW gewijzigd in de bestemming huis van bewaring. Omdat deze herbestemming onderdeel is van de herbestemming van de gehele locatie de Geerhorst zijn de noodzakelijke aanpassingen nog niet gerealiseerd, in afwachting van advisering van de ondernemingsraad en definitieve besluitvorming door de

de gevangenis doet tevens dienst als inrichting voor stelselmatige daders (ISD; 24 plaatsen waarvan ten tijde van de inspectie 8 bezet zijn door isd'ers).

De Geerhorst deed in 2007 één melding van een bijzonder voorval aan het hoofdkantoor DJI die leidde tot een piketmelding.

Tabel I: Capaciteit en bestemmingen locatie De Geerhorst

Bestemming	Afdeling	Cellen	Plaatsen	Mpc-plaatsen in %
Huis van bewaring	A	50	64	44%
	B	79	85	14%
	E (BZA)	17	17	0
Gevangenis AGG	C (ISD)	53 (24)	65 (24)	37%
	D	79	84	12%
Totaal		278	315	23%

1.6 Recent onderzoek

De Geerhorst is object van toezicht geweest tijdens het RSJ-toezichtbezoek op 3 oktober 2005. De RSJ oordeelde positief over de rechtspositie en bejegening; van uitgebreide intakes, mentorbegeleiding en reïntegratieprogramma's tot intensieve aandacht voor nazorg. De RSJ was kritisch over het tekort aan arbeid voor gedetineerden.

De Geerhorst maakte deel uit van een recent onderzoek van een aantal inspecties naar brandveiligheid en legionellabestrijding in justitiële inrichtingen (VROM-I, AI, IOOV, ISt, mei 2008).

De ISt betrok De Geerhorst in het themaonderzoek naar informatieoverdracht in de executieketen met betrekking tot arrestanten in penitentiaire inrichtingen (Informatieoverdracht in de executieketen, juni 2008).

sectordirecteur GW. In praktijk levert dit vooralsnog geen problemen op omdat de afdeling nog steeds gevuld wordt met arrestanten.

2 Rechtspositie en bejegening

2.1 Rechtmatige insluiting

Criterium

Gedetineerden dienen op basis van een rechtmatige titel te worden ingesloten. Het is daarom zaak dat een inrichting alle documenten rondom insluiting en identiteit goed controleert. Daartoe heeft de sectordirecteur gevangeniswezen in oktober 2006 een fiatteringsregeling bevolkingsadministratie vastgesteld die bij het insluitingsproces moet worden toegepast.

Bevindingen

De werkprocessen van de bevolkingsadministratie (BVA) zijn in oktober 2007 doorgelicht door het hoofdkantoor van de DJI. Na het aanbrengen van de nodige aanpassingen, is de werkwijze van de BVA, inclusief de procesbeschrijving, akkoord bevonden.

Sindsdien controleert een unitdirecteur conform de landelijk geldende fiatteringsregeling wekelijks een a-selecte steekproef van 5% van de mutaties. De processtappen invoer, controle en fiattering worden bijgehouden met de landelijke "parafensterpel".

De identiteitspapieren van binnengekomen gedetineerden worden niet op echtheid gecontroleerd. Men wacht op de invoering van controle met behulp van biometrische gegevens in het najaar van 2008.

Oordeel

Op het criterium rechtmatige insluiting voldoet De Geerhorst overwegend op de dimensies beleid, uitvoering en borging. Wel verdient de identiteitscontrole van de gedetineerden verbetering. De geplande invoering van biometrische identiteitsverificatie zal hierin voorzien.

2.2 Screening

Criterium

Zo snel mogelijk na binnenkomst in een inrichting dient een gedetineerde te worden gescreend op gezondheidsrisico's, het vereiste beveiligingsniveau, het risico voor medegedetineerden, zelfdestructief gedrag en de directe

persoonlijke- en zorgbehoeften. Er zijn, met uitzondering van screening vanwege een meerpersoonscelplaatsing, momenteel nog geen landelijk voorgeschreven procedures voor de screening van gedetineerden bij binnenkomst. De Ist verwacht ten minste dat bij insluiting relevante informatie wordt gesignaleerd en geverifieerd en dat spoedig na insluiting in een persoonlijk gesprek met de gedetineerde wordt geïnformeerd naar zijn medisch/sociale omstandigheden en zorgbehoeften.

Bevindingen

De Geerhorst beschikt niet over een eenduidige en geïntegreerd beschreven inkomstenprocedure. Alle functionarissen die in de inrichting betrokken zijn bij het inkomstproces hebben hun eigen werkwijze.

Voorafgaand aan plaatsing van een gedetineerde op de verblijfsafdeling vindt de intake plaats door de medische dienst (MD). Bij inkomsten na 17.00 uur vindt de intake de volgende werkdag plaats. Bij twijfel wordt een GGD-arts opgeroepen. Het intakeproces van de MD is vastgelegd in een protocol en de intake wordt geregistreerd in het informatiesysteem Microhis. De arts ziet alle intakes na. In beginsel na 14 dagen geeft de MD op basis van eventuele contra-indicaties een advies met betrekking tot de geschiktheid voor plaatsing op een meerpersoonscel.

Het Bureau Selectie en Detentiebegeleiding (BSD) ontvangt soms bijzonderheden over een inkomst van het politiebureau. Bij overplaatsing vanuit een andere penitentiaire inrichting heeft het BSD in ieder geval het selectieadvies al voor de inkomst beschikbaar. Daarnaast geeft de inrichting van herkomst eventuele bijzondere aandachtspunten door.

Op de verblijfsafdeling vindt een intake plaats door de piw'er die is aangewezen als mentor van de gedetineerde. Deze 'voorscreening' door de mentor gebeurt aan de hand van een door de medewerkers maatschappelijke dienstverlening (mmd'ers) ontwikkeld formulier. Daarna volgt een uitgebreidere screening van eventuele knelpunten met betrekking tot de vier MMD-nazorggebieden identiteitsbewijs, inkomen, huisvesting, en zorg. Normaliter vindt deze screening door de mmd'er binnen tien dagen plaats. Door langdurige ziekte van een medewerker is in de maanden maart tot en met juni 2008 een gemiddelde screeningscore van 62% gehaald.

Met betrekking tot de psychosociale zorg neemt de afdeling BSD na inkomst van een gedetineerde standaard contact op met de Mondriaan zorggroep. In het geval iemand bekend is bij de zorggroep, neemt de zorggroep contact op met de psycholoog van de inrichting voor verdere afstemming in het vervolgtraject.

Binnen 14 dagen worden alle binnengekomen gedetineerden in het multidisciplinair overleg (MDO) besproken. Het MDO wordt per afdeling gehouden. Aan het MDO nemen deel het afdelingshoofd, een piw-mentor, de psycholoog, het BSD, de mmd'er en de trajectbegeleider. Van alle gedetineerden worden digitale detentieplannen gemaakt die in het MDO worden besproken. Die detentieplannen worden ter plekke met een beamer projecteerd en zonodig aangepast.

Veertien dagen na binnenkomst wordt de mogelijkheid tot plaatsing op een meerpersoonscel (mpc-plaatsing) bezien. Bij de arrestantenafdeling A komt wel eens een eerdere mpc-plaatsing voor, nog voordat een volledige screening heeft plaatsgehad. Dit heeft te maken met de grote doorstromingsnelheid op deze afdeling. Deze versnelde mpc-plaatsing vindt alleen plaats indien de arrestant bekend is van eerdere detentie.

Er is controle of de noodzakelijke intakes ook daadwerkelijk plaatsvinden. Het afdelingshoofd ziet er in het informatiesysteem TULP op toe dat de intakegesprekken door de piw'ers worden gehouden. Het hoofd BSD checkt in het informatiesysteem Digitaal platform aansluiting nazorg (Dpan) of de MMD-intakes op tijd plaatsvinden.

Oordeel

Hoewel er in de inrichting wel degelijk sprake is van screeningsactiviteiten door verschillende disciplines, is de ISt van mening dat de samenhang en onderlinge communicatie tussen de verschillende screeningsactoren en hun activiteiten beter in beleid moet worden vastgelegd. Daarbij zullen ook de screenings- en rapportageprocessen in het kader van de TR-werkwijze (Terugdringen Recidive) moeten worden betrokken. TR is een nieuwe aanpak van de maatschappelijke reïntegratie van gedetineerden (zie ook paragraaf 5.1).

Het screeningspercentage door mmd'ers blijft achter. Lang niet alle gedetineerden worden binnen de voorgeschreven termijn van tien dagen na binnenkomst gescreend.

Bij de huidige vorm van screening is er wel sprake van enige borging, maar bij een meer integrale benadering van het screeningsproces verdient zeker ook de borging daarvan aandacht. Op het criterium screening voldoet het beleid, de uitvoering en de borging van De Geerhorst dus overwegend.

Aanbevelingen

- De ISt beveelt De Geerhorst aan om het screeningsproces (inclusief de borging ervan) integraal te beschrijven, mede in samenhang met de lokale TR-werkwijze.
- De screeningsactiviteiten van de mmd'ers zullen op het gewenste peil moeten worden gebracht.

2.3 Rapportage en registratie

Criterium

Van iedere gedetineerde dient een penitentiair dossier te worden aangelegd waarin onder meer de volgende documentatie: een overzicht van insluitingsperiodes en inrichtingen van verblijf, selectie- en plaatsingsvoorstellen, registratiekaarten, overige bescheiden zoals uitslagen van urinecontroles, kopieën van strafrapporten e.d. Het penitentiair dossier is persoonsgebonden en wordt, indien een gedetineerde niet meer is ingesloten, bewaard in een centraal landelijk depot. Overige op het verblijf van de gedetineerde betrekking hebbende stukken kunnen worden verzameld en bewaard in een inrichtingsdossier dat bij vertrek in de inrichting blijft en op termijn wordt vernietigd.

Bevindingen

De inrichting heeft de manier waarop gegevens van gedetineerden worden geregistreerd niet vastgelegd in een lokale procedure, maar volgt de in het handboek Selectie en Detentiebegeleiding van de DJI voorgeschreven werkwijze. Per gedetineerde is er een hangmap waar documentatie in wordt opgeborgen. Na afloop van het verblijf wordt deze documentatie in het penitentiair dossier opgenomen en voor verzending compleet gemaakt. Er vindt geen systematische check plaats op de volledigheid van de dossiers. De invoering van het elektronische penitentiair dossier wordt voorbereid.

Het centrale document met betrekking tot het detentieverloop van een gedetineerde in De Geerhorst is het digitale detentieplan. Het BSD houdt dit document, een inzichtelijk Excel-werkblad, bij. Het document komt

periodiek, eens in de acht weken, aan de orde in het afdelinggebonden MDO. Door de beamerprojectie kan iedere deelnemer van het MDO bezien of het detentieplan is bijgewerkt en welke acties door wie nog ondernomen moeten worden.

Door de piw'ers van de verschillende afdelingen worden (onder meer ten behoeve van het MDO) periodieke gedragsrapportages opgesteld. Bijzonder is dat binnen de teams speciale piw'ers zijn aangewezen die erop toezien dat dit daadwerkelijk naar behoren gebeurt.

Oordeel

De Geerhorst voldoet qua beleid en uitvoering aan het criterium rapportage en registratie. Vooral de periodieke presentatie van het digitale detentieplan in het MDO draagt zorg voor een volledige rapportage. Deze wijze van borging door het BSD strekt tot voorbeeld voor andere inrichtingen. Daar staat echter tegenover dat er nog geen systematische check is op de volledigheid van de penitentiaire dossiers; derhalve voldoet de borging overwegend, maar niet volledig.

Aanbeveling

Stel bij de invoering van het elektronisch penitentiair dossier nadere procedures vast om te borgen dat de noodzakelijke gegevens juist worden ingevoerd.

2.4 Huisregels en introductie

Criterium

Iedere gedetineerde moet bij binnenkomst in een inrichting zoveel mogelijk in een voor hem begrijpelijke taal op de hoogte worden gesteld van zijn rechten en plichten. Daarbij moet hem expliciet duidelijk gemaakt worden hoe hij zich kan beklagen. Om die reden is de directeur van een inrichting (wettelijk) verplicht om huisregels voor de inrichting vast te stellen. De inhoud en structuur van deze huisregels moet aansluiten bij het door de minister van Justitie vastgestelde model huisregels penitentiaire inrichtingen. Daarnaast acht de ISt het van belang dat met iedere (op een afdeling) inkomende gedetineerde door medewerkers van de inrichting een intakegesprek wordt gehouden met onder andere uitleg over de interne gang van zaken.

Bevindingen

De huisregels dateren uit 2007 en voldoen aan het landelijk vastgestelde model huisregels penitentiaire inrichtingen. De huisregels liggen ook op cel. Op de teamkamers van de verblijfsafdelingen en in bibliotheek liggen de huisregels ook in het Spaans, Engels, Arabisch en Turks. Deze vertalingen dateren van juli 1998 en zijn niet meer actueel.

In de Gedetineerdensurvey^[3] van 2007 scoort De Geerhorst op Rechten en regels licht positief, maar niet significant afwijkend van neutraal. De huisregels worden jaarlijks geactualiseerd.

De introductie van gedetineerden dient plaats te vinden door de piw-mentor. Bij elk team zijn verantwoordelijken aangewezen die in de gaten houden dat de inkomstgesprekken daadwerkelijk gehouden worden.

Oordeel

De Inspectie is van mening dat het beleid en de uitvoering met betrekking tot introductie en huisregels van De Geerhorst overwegend voldoen aan de relevante normen en verwachtingen. Van belang is daarbij dat er geactualiseerde versies komen van (uittreksels) van de huisregels in vreemde talen.

De afname van intakes is op handelingsniveau afdoende geborgd. Op beleidsniveau zou nog voorzien kunnen worden in periodieke evaluatie. De borging voldoet dus overwegend.

Aanbeveling

Draag zorg voor recente (uittreksels) van de huisregels in vreemde talen.

2.5 Dagprogramma en activiteiten aanbod

Criterium

Gedetineerden hebben wettelijk recht op een aantal regimesactiviteiten, zoals dagelijks een uur luchten, minimaal tweemaal per week drie kwartier sport, wekelijks bibliotheekbezoek, onderwijs en recreatie (minimaal zes uur per week). Daarnaast zijn er landelijke voorschriften voor de duur van het dagprogramma. Gedetineerden in een regime van beperkte gemeenschap (o.a. regulier huis van bewaring) dienen wekelijks minimaal gedurende 43

^[3] De Gedetineerdensurvey is een periodiek belevingsonderzoek onder gedetineerden waarin vragen worden gesteld over het verblijf in de inrichting.

uur gemeenschappelijke activiteiten te krijgen aangeboden. Veroordeelden tot een gevangenisstraf met een regime van algehele gemeenschap hebben er recht op om wekelijks minstens 59 uur buiten de cel te verblijven.

Bevindingen

Door de sectordirectie Gevangeniswezen is besloten om de speciale afdelingen voor arrestanten met een sober regime landelijk af te bouwen. In De Geerhorst is dat nog niet gebeurd en is deze afbouw in het komende najaar voorzien. Daarmee samenhangend worden het dagprogramma en het dienstrooster voor de verschillende afdelingen herzien.

Ten tijde van het inspectiebezoek had De Geerhorst nog drie regimes, nl. het arrestantenregime, het hvb-regime van beperkte gemeenschap en het gevangenisregime van algehele gemeenschap. Daarnaast wordt op één van de gevangenisafdelingen (afdeling C) de ISD-maatregel ten uitvoer gelegd.

De dagprogramma's zijn vastgelegd in het Regimesactiviteitenprogramma juni 2005 (RAP, dd. 4 juli 2005). Het dagprogramma voor de arrestanten omvat 32 uur aan gemeenschappelijke activiteiten en voldoet daarmee aan de door de DJI bepaalde minimumnorm van 28 uur.

Het dagprogramma voor de reguliere hvb-afdelingen voldoet met 44 uur eveneens aan de door de DJI gestelde norm (minimaal 43 uur).

De gedetineerden op de gevangenisafdelingen verblijven 63 uur buiten de cel; dat is meer dan de door de DJI voorgeschreven norm van 59 uur.

In alle drie programma's is voorzien in één uur luchten per dag, tweemaal één uur sport per week. De recreatie-uren voor het hvb variëren tussen de 11,5 en 15,75 uur (de minimum-norm is 6 uur per week). Voor alle afdelingen is wekelijks bibliotheekbezoek ingepland. Alleen voor de arrestantenafdeling A is (nog) geen arbeid voorzien; voor de andere afdelingen is dat wel het geval.

De geïnterviewde gedetineerden vinden de fitness- en buitensportfaciliteiten goed.

Ze hebben voldoende keus in de bibliotheek. De bibliotheek voorziet in buitenlandse, juridische en religieuze lectuur en onderhoudt interbibliothecair verkeer met bibliotheken buiten, ook voor tijdschriften. De bibliotheek maakt een verzorgde en professionele indruk. Er is ook uitleen van gezelschapsspelen.

Binnen De Geerhorst zijn de volgende arbeidsvoorzieningen: verpakkingsafdeling van vrachtauto-onderdelen, houtverwerking, textiel, en de winkel en de interne reiniging. Het landelijke DJI-project "Werkt!" heeft geleid tot minder uitbesteding van werkzaamheden. De winkel is drie jaar geleden al in eigen beheer genomen op basis van lokaal arbeidsbeleid. Er zijn plannen om de drukkerij van de PI Overmaze over te nemen. De afgelopen tijd is de gedetineerdenarbeid steeds bedrijfsmatiger georganiseerd. Er is niet altijd voldoende werk. Dat betekent dan doorgaans niet dat een hele werkplaats wordt gesloten, maar wel dat maar een deel van de gedetineerden van een afdeling kan werken. Vooral voor de hvb-afdelingen is dit een probleem, omdat de gedetineerden dan op cel worden ingesloten. De arbeidsmedewerker bepaalt bij krapte wie hij oproept. Dat zijn soms steeds dezelfde gedetineerden. De piw'ers waarmee de Ist heeft gesproken, zien liever dat er dan gerouleerd wordt. De afdelingshoofden hebben een tijd de uitval van arbeid bijgehouden vanwege de irritatie die daarover ontstond. Inmiddels heeft de arbeid ook wat "bufferwerk" dat gedaan kan worden als andere opdrachten stagneren.

In de Gedetineerdersurvey 2007 scoort De Geerhorst op het onderwerp activiteiten licht positief, maar niet significant afwijkend van neutraal.

Oordeel

Het dagprogramma en het activiteitenaanbod voldoen ruimschoots aan de geldende maatstaven. Het beleid voldoet dus. Echter, de arbeid valt wel eens uit en die uitval wordt op de hvb-afdelingen niet gecompenseerd. Het risico bestaat dat daardoor het verplichte minimum aantal uren gemeenschappelijke activiteiten niet wordt gehaald. Bovendien zou moeten worden gegarandeerd dat bij een beperkt arbeidsaanbod, de deelname op de hvb-afdelingen zoveel mogelijk rouleert. De uitvoering voldoet daarmee overwegend.

De borging voldoet in beperkte mate; de uitval van activiteiten wordt niet systematisch geregistreerd en geëvalueerd.

Aanbevelingen

- Bezie de mogelijkheden om bij uitval van activiteiten (vooral arbeid) ruimere compensatie te bieden.
- Garandeer dat bij een beperkt arbeidsaanbod, de deelname van hvb-gedetineerden zoveel mogelijk rouleert.

- Houd systematisch de uitval van programmaonderdelen bij en evalueer die periodiek.

2.6 Toegang tot zorg

Criterium

Het begrip zorg omvat binnen de context van dit criterium geestelijke zorg, medische zorg (inclusief tandheelkundige zorg) en psychosociale zorg. In de inrichting dient voldoende geestelijke zorg beschikbaar te zijn die aansluit bij de godsdienst of levensovertuiging van de gedetineerden. Art. 42 van de Penitentiaire beginselenwet (Pbw) bepaalt dat de aan de inrichting verbonden arts beschikbaar is voor het regelmatig houden van spreekuur. Ook in acute situaties moet kunnen worden voorzien in noodzakelijke medische zorg. Op het terrein van de psychosociale zorg moeten er binnen de inrichting gekwalificeerde hulpverleners beschikbaar zijn die casuïstiek bespreken in het zogenaamde psychomedisch overleg (PMO).

Bevindingen

De toegang tot de geestelijke verzorging (GV) en de medische dienst (MD) is vastgelegd in de huisregels. De toegang is geregeld met spreek-, aanvraag- of verzoekbriefjes.

Bij binnenkomst krijgen gedetineerden een brief van de geestelijke verzorging uitgereikt. De volgende denominaties zijn er in De Geerhorst: protestants-christelijk, rooms-katholiek, humanistisch en islamitisch. Op afroep is een rabbijn of boeddhistisch GV'er beschikbaar. Het komt bijvoorbeeld bij levensvragen voor dat de MD of psycholoog gedetineerden doorverwijst naar de GV.

De geestelijk verzorgers maken ook rondes over de afdelingen. De geïnterviewde gedetineerden vinden de geestelijke verzorging goed. De GV kampt met bouwkundige beperkingen; zij delen met zijn vieren drie kamers. Soms moet men voor een individueel gesprek op zoek naar een kamer. De gebedsruimte heeft een beperkte capaciteit, maximaal 40-45 personen. Dat veroorzaakt soms een wachtlijst voor deelname aan de gebedsdiensten.

De toegang tot de medische zorg gaat via het spreekuur van de verpleegkundige. Per afdeling is tweemaal per dag spreekuur; in de ochtend en in de middag. Indien nodig kan de gedetineerde dan een dag later naar de

arts. De Geerhorst heeft een eigen arts in dienst. Voor spoedeisende hulp ook buiten kantooruren kan een beroep gedaan worden op de GGD-arts van Midden-Limburg. Deze arts kan digitaal het medisch dossier van de gedetineerde inzien.

De dagcoördinator MD bezoekt een gedetineerde in afzondering dagelijks. De MD wordt in beginsel telefonisch in kennis gesteld van een plaatsing in afzondering.

De zorgstaf is alert en vraagt door op mogelijk slachtofferschap van geweld tijdens detentie. Zulke gevallen zijn er echter nauwelijks. Als er aanleiding toe is, vindt melding aan de directie plaats.

De medische zorg voldoet nog niet volledig aan de landelijke eisen van het DJI-project Verantwoorde Medische Zorg. In het bijzonder moeten reeds mondeling gemaakte procedure-afspraken nog in de loop van 2008 vastgelegd worden in deelprocesbeschrijvingen. Bij een audit van de medische zorg in De Geerhorst is onder meer vastgesteld dat de medicijnvertrekking verbetering behoeft en dat geen noodapothek mag worden aangehouden. De werkwijze zal op deze onderdelen worden aangepast. Er wordt gewerkt aan een nieuwe apothekvoorziening. Voor wat betreft de medicijnverstrekking zal worden voorzien in een nieuwe procedure. Ook is het voornemen om piw'ers voorlichting te geven over de wijze van uitdelen van medicijnen en de werking van verschillende soorten medicijnen.

Naast de eenmalige audit bespreekt het MD-team zijn functioneren eens per zes weken in intern overleg.

De tandarts is eenmaal per week in de inrichting. Er moet nog een protocol komen voor de toeleiding naar de tandarts. Er is geen acute tandartshulp in het weekend.

De Geerhorst heeft twee psychologen in dienst voor resp. vier en vijf dagen per week. De verwijzing naar de psycholoog geschiedt doorgaans door de MD, maar kan ook rechtstreeks vanuit de afdeling plaatsvinden. De psycholoog werkt laagdrempelig en komt veel op de afdelingen. De piw'ers kunnen signalen van problemen dan direct doorgeven.

Er is een wekelijks psycho-medisch overleg (PMO). Verder onderhouden de verpleegkundige en de psycholoog onderling contact over casuïstiek. De verpleegkundigen houden een aandachtschrift bij met kwetsbare gedetineerden. Binnen de inrichting wordt een medisch gedragskundige

aandachtslijst (mga) verspreid van gedetineerden die bijzondere aandacht behoeven. Het PMO evalueert zijn functioneren tweemaal per jaar.

Tweemaal per week is er een psychiater in de inrichting voor de reguliere gedetineerden. Voor de isd'ers is er een aparte psychiater beschikbaar die ook deelneemt aan het MDO voor isd'ers.

In de Gedetineerdensurvey 2007 scoort De Geerhorst licht negatief, maar niet significant afwijkend van neutraal op zorgverlening.

Oordeel

Het beleid met betrekking tot de toegang tot de zorg is overwegend op orde. Hetzelfde geldt voor de uitvoering en de borging daarvan. Nog niet alle noodzakelijke verbeteracties met betrekking tot de medische zorg zijn doorgevoerd.

Verder is de ruimte voor de geestelijke verzorging (aantal spreekkamers en grootte gebedsruimte) beperkt.

Het werken met een medisch gedragskundige aandachtslijst die ruim binnen de inrichting wordt verspreid, vindt de ISt een 'good practice'.

Aanbevelingen

- Realiseer de noodzakelijke verbeteracties met betrekking tot de medische zorg.
- Bezie de mogelijkheden voor ruimere huisvesting ten behoeve van de geestelijke zorg met het oog op het voorkomen van wachtlijsten.

2.7 Bejegening

Criterium

Respectvolle bejegening staat centraal bij dit criterium. De bejegening komt in belangrijke mate tot uitdrukking in de wijze waarop het (executieve) inrichtingspersoneel omgaat met gedetineerden. Impliciet betekent dit ook dat gedetineerden niet mogen worden gediscrimineerd. Voor gedetineerden is het van belang dat de medewerkers voor hen toegankelijk zijn en dat medewerkers alert reageren op (niet altijd expliciete) verzoeken daartoe.

Bevindingen

De Geerhorst heeft een heel algemene inrichtingsvisie vastgelegd in het A3-Jaarplan.^[4] De Geerhorst zet zich in om de levensloop van de justitiabelen positief te beïnvloeden met professionele en assertieve medewerkers. Deze visie is echter niet verder geoperationaliseerd in concrete aanwijzingen voor de manier waarop personeel met gedetineerden dient om te gaan. De directieleden hebben een uitgesproken ambitie om gedrag van gedetineerden positief te beïnvloeden, maar deze “levensloopvisie” wordt niet door alle geïnterviewde leidinggevenden en executieve medewerkers haalbaar geacht. Desgevraagd geven vooral executieve medewerkers aan dat zij onvoldoende tijd hebben om de levensloop van gedetineerden positief bij sturen. Voorzover zij het gedrag van gedetineerden beïnvloeden, is de insteek primair die van sociale beveiliging tijdens de detentie. De omgang met gedetineerden is gericht op hun eigen veiligheid en op het voorkomen van incidenten. Zoals één van de geïnterviewden het verwoordde: “Wij zijn geen behandelaars”.

De geïnterviewde gedetineerden zijn over het algemeen positief over de wijze waarop ze behandeld worden. In de Gedetineerdensurvey 2007 scoort De Geerhorst op het onderwerp omgang met piw'ers licht positief niet significant afwijkend van neutraal.

De gedetineerden geven echter tegelijkertijd aan dat er grote verschillen in bejegening zijn tussen de ene en de andere piw'er. Zo is er variatie als het gaat om openen van celdeuren. Op afdeling B en C wordt vooraf geklopt en op A en D is dat geen gewoonte.

Sommige piw'ers maken uit zichzelf een praatje; anderen gaan het contact met gedetineerden wat uit de weg. De gedetineerden waarmee is gesproken, zeggen de piw'ers te ontlopen als ze hen niet per se nodig hebben. Het viel de ISt op dat de piw'ers tijdens het luchten bij elkaar zitten en op recreatiemomenten op de afdeling zich vaak in de teamkamer ophouden. De commissie van toezicht bevestigt dit beeld. De afdelingshoofden geven aan dat het hen door het vele administratieve werk ontbreekt aan voldoende mogelijkheden om hier toezicht op te houden.

Tussen de gevangenisafdelingen C en D is er een behoorlijk verschil in de bejegening. C is strikter in de omgang dan D. De directie van de inrichting

^[4] Het A3-Jaarplan geeft op overzichtelijke wijze aan welke doelstellingen de organisatie op welke terreinen van management wil bereiken.

erkent deze bejegeningverschillen. Inmiddels wordt door middel van intervisie tussen de betreffende afdelingshoofden gewerkt aan harmonisatie. Daar komt bij dat de instroom op beide afdelingen van boventallig personeel uit de PI Overmaze een matigend effect heeft op de bejegeningverschillen.

In De Geerhorst heeft het mentoraat een centrale plaats. Dat begint bij de eerste MMD-intake door de piw-mentor (zie paragraaf 2.2.). De geïnterviewde gedetineerden kennen allen hun mentor. Ook de commissie van toezicht bevestigt dat het mentoraat een levend begrip is. Overigens komt de tijd voor mentoraatsactiviteiten onder druk te staan door bijvoorbeeld geïntensiveerde celinspecties en op afdeling C door de komst van isd'ers. Isd'ers eisen meer aandacht op en voor niet-isd'ers blijft daardoor minder tijd over. Op de daadwerkelijke toepassing van het mentoraat wordt toegezien via de periodieke rapportages voor het multidisciplinaire afdelingsoverleg. Daarnaast zijn binnen elk afdelingsteam enkele piw'ers die de toepassing bewaken van de wekelijkse rapportage in het geautomatiseerde informatiesysteem TULP. In voorkomend geval, bijvoorbeeld bij het aanzeggen van een strafrapport, vraagt de directie altijd of de gedetineerde weet wie zijn mentor is. Op die manier stelt de directie vast of het mentoraat daadwerkelijk leeft.

Een punt van bijzondere zorg binnen de inrichting is de aanwezigheid van isd'ers op de afdeling voor langgestraften. Deze combinatie is niet zonder nadelen. Enerzijds gaat hun aanwezigheid ten koste van de overige gedetineerden omdat ze een relatief groot beslag leggen op de zorg en aandacht van het personeel en amper meerouleren met het mpc-gebruik. Anderzijds kan het gezamenlijk verblijf met andere gedetineerden nadelig uitwerken voor de isd'ers omdat ze kwetsbaarder zijn en makkelijk door medegedetineerden negatief beïnvloedbaar zijn met betrekking tot resocialisatie en drugsgebruik.

De beantwoording van een celoproep overdag laat lang op zich wachten. Dat is aangekaart in de gedetineerdencommissie en ook de commissie van toezicht is bekend met dit probleem. De cvt stelt de grens bij 20 minuten. Daarboven wordt een beklag gegrond verklaard. De directie heeft aangegeven dat het streven is om binnen 10 minuten te reageren. De directie heeft een memo over de celoproep voor de cvt opgesteld waarin wordt uitgelegd hoe de piw'er verantwoordelijk is voor de hele celoproepafhandeling. Om te controleren of de reactietijd op celoproepen verbetert, heeft de directie

besloten om wekelijks voor de afdeling B de tijd tussen celoproep en afhandeling te registreren.

De geïnterviewde gedetineerden en executieve medewerkers ervaren geen discriminatie of ongelijke behandeling binnen de inrichting.

Oordeel

Hoewel de bejegening over het algemeen op orde is, zijn er wel substantiële verschillen in optreden tussen individuele piw'ers. Ook het bejegeningssklimaat tussen de twee gevangenisafdelingen verschilt behoorlijk. Door een concrete bejegeningvisie te ontwikkelen, die te implementeren en toe te zien op de naleving ervan, kan de consistentie in de omgang met de gedetineerden toenemen. Daarbij dient naar de mening van de ISt te worden bevorderd dat de piw'ers zich actiever onder de gedetineerden mengen. De ISt is positief over de actieve manier waarop het mentoraat wordt toegepast.

Daar staat tegenover dat de snelheid waarmee op celoproepen wordt gereageerd, dient te worden verhoogd.

Het samenplaatsen van isd'ers en langgestraften op de C-afdeling verdient heroverweging. In het recent in 2008 verschenen ISt-rapport "Inrichtingen voor Stelselmatige Daders", wordt deze samenplaatsing ontraden.

Alles bij elkaar genomen voldoet op het criterium bejegening De Geerhorst overwegend op de dimensie beleid, uitvoering en borging.

Aanbevelingen

- Ontwikkel een concrete en gedragen visie op de bejegening van gedetineerden en stuur actief op de consistente naleving ervan.
- Zorg voor een snellere reactie op celoproepen.
- Heroverweeg de plaatsing van isd'ers op de afdeling voor langgestraften.

2.8 Discipline

Criterium

(Inter)nationale regelgeving omschrijft hoe de inrichting dient om te gaan met de toepassing van disciplinaire- en dwangmiddelen om de orde in de inrichting te handhaven. Zo zijn er in de Pbw en in het model huisregels penitentiaire inrichtingen voorschriften opgenomen met betrekking tot de

procedure en vormgeving van sancties, de wijze waarop afzondering ten uitvoer wordt gelegd en geweldsmiddelen mogen worden toegepast. De toepassing van geweld en het aanbrengen van mechanische middelen om veiligheidsrisico's rond gedetineerden te beheersen is expliciet geregeld in de ministeriële regelingen Geweldsinstructie penitentiaire inrichtingen en de Regeling mechanische middelen in penitentiaire inrichtingen. Deze regelgeving is samengebracht in het zogenaamde handboek Intern bijstandsteam (IBT) van de Dienst Justitiële Inrichtingen (DJI).

Bevindingen

Er is een ongedateerd en oud overzicht voor de gehele PI Limburg-Zuid waarin de straffen en maatregelen zijn benoemd bij diverse soorten schendingen van de inrichtingsdiscipline. Dit oude overzicht wordt nog steeds als leidraad gebuikt. Het is nog niet aan een nadere evaluatie onderworpen.

De disciplinaire straffen en maatregelen worden opgelegd door de een directielid.

Het gebruik van gewelds- en mechanische middelen door inrichtingspersoneel is vastgelegd in dienstinstructies. Incidenten waarbij personeel geweld moet toepassen komen slechts af en toe voor en toepassing van geweld wordt altijd schriftelijk gerapporteerd en geëvalueerd.

Eens in de twee weken is er training van personeelssport en/of praktisch penitentiair optreden. Deelname is verplicht en men moet minstens tienmaal per jaar hebben deelgenomen. De registratie hiervan wordt goed bijgehouden.

Op één belangrijke uitzondering na, voldoet de wijze waarop de afzondering van gedetineerden bij wijze van straf of maatregel ten uitvoer wordt gelegd, aan de normen. De luchtkooi voldoet niet aan de eis van luchten in de open lucht. Beklagzaken daarover worden steevast gegrond verklaard. Het wachten is op een gebouwelijke oplossing voor dit probleem.

Oordeel

Het disciplinaire beleid, alsmede de uitvoering en borging daarvan zijn overwegend op orde. Wel is het zaak het verouderde overzicht met op te leggen straffen en maatregelen eens te evalueren en zonodig bij te stellen. Belangrijk is verder dat er voor afgezonderde gedetineerden een voorziening komt om daadwerkelijk in de open lucht te luchten.

Aanbevelingen

- Evalueer het verouderde sanctieoverzicht en stel het zonodig bij.
- Draag z.s.m. zorg voor adequate luchtvoorziening voor afgezonderde gedetineerden.

2.9 Contacten buitenwereld

Criterium

(Inter)nationale regelgeving bepaalt dat gedetineerden bezoek mogen ontvangen van en mogen telefoneren en corresponderen met verwanten, andere personen en vertegenwoordigers van externe instanties. In de Pbw is vastgelegd dat gedetineerden ten minste 1 uur per week bezoek mogen ontvangen en, in beginsel op eigen kosten, ten minste eenmaal per week minimaal 10 minuten een telefoongesprek mogen voeren. In het Model huisregels penitentiaire inrichtingen is vastgelegd dat gedetineerden recht hebben op consulaire bijstand.^[5] Ook dienen gedetineerden door middel van tijdschriften, kranten, radio en TV op de hoogte te kunnen blijven van de actualiteit in de vrije samenleving. Op basis van art. 24 lid 4 van de European prison rules (EPR) verwacht de ISt dat de bezoektijden van een inrichting zodanig zijn dat schoolgaande kinderen van gedetineerden op bezoek kunnen komen.

Bevindingen

In het dagprogramma is voor alle afdelingen tenminste eenmaal per week bezoek van minimaal één uur vastgelegd. Sommige afdelingen bieden de mogelijkheid om eenmaal per twee weken extra bezoek te ontvangen. In de huisregels zijn de voorschriften die gelden tijdens bezoek voor gedetineerden en bezoekers vastgelegd. Voor bezoekers is een voorlichtingsfolder in het Nederlands en in het Frans beschikbaar.

De geïnterviewde gedetineerden vinden dat het bezoek netjes wordt behandeld.

Gedetineerden met schoolgaande kinderen kunnen op de afdelingen B, C en D gebruik maken van een bezoekmoment op de woensdagmiddag. Voor de

[5] De minister van Justitie heeft het 'Model huisregels penitentiaire inrichtingen' vastgesteld bij de invoering van de Pbw in 1998. Het model vormt de standaard voor de per inrichting door de directeur vast te stellen huisregels.

gedetineerden op de andere afdelingen ziet de inrichtingsdirectie daartoe geen kans. Daar staat wel tegenover dat eenmaal per maand kan worden deelgenomen aan het Vader-Kind project.

De geïnterviewde gedetineerden ervaren nooit problemen met het ontvangen van een advocaat.

De huisregels wijzen op de mogelijkheid voor gedetineerde vreemdelingen contact op te nemen met diplomatieke of consulaire vertegenwoordigers. Er is voldoende gelegenheid om op de hoogte te blijven van wat buiten de inrichting gebeurt en op alle afdelingen is er voldoende gelegenheid te telefoneren.

Oordeel

Beleid en uitvoering met betrekking tot de contacten van gedetineerden met de buitenwereld zijn op orde. De relatief frequente mogelijkheid om maandelijks op de zaterdag aan het Vader-Kind project deel te nemen weegt op tegen de onmogelijkheid voor een aantal gedetineerden om op woensdagmiddag schoolgaande kinderen te ontvangen. De borging voldoet overwegend vanwege het ontbreken van een periodieke evaluatie.

2.10 Voeding en winkel

Criterium

De artikelen 42 lid 2, en 44 lid 1 en 3 van de Pbw bepalen dat bij de verstrekking van voeding aan gedetineerden rekening moet worden gehouden met (medische) diëten en met godsdienst en/of levensovertuiging van gedetineerden. DJI heeft daarnaast een programma van eisen (pve) opgesteld dat op landelijke schaal bepaalt aan welke eisen de voeding dient te voldoen qua variëteit en voedingswaarde. Aangezien binnen het gevangeniswezen de voeding in meerderheid door cateringbedrijven wordt geleverd dienen zij te voldoen aan dit pve.^[6]

Op grond van art. 44 lid 5 Pbw dient de directeur van een inrichting zorg te dragen voor een winkelvoorziening. De wijze waarop dit plaatsvindt, varieert per inrichting.

[6] In een enkele inrichting van het gevangeniswezen wordt de voeding nog vers bereid in eigen keuken.

Bevindingen

De gedetineerden krijgen voor twee tot drie dagen hun warme maaltijd als koelversproduct aangeleverd. Zij beschikken over een koelkastje en een magnetron op cel. De diëtist van de leverancier geeft een opgave waaraan de maaltijden voldoen. Er zijn halal en koosjere maaltijden beschikbaar. Er zijn geen klachten over de kwaliteit van de maaltijden. De geïnterviewde gedetineerden klagen wel over een gebrek aan variatie; dat is ook een uitkomst van de Gedetineerdersurvey 2007.

De winkel draait mee in het landelijk DJI-project "Werkt!" en is inmiddels in eigen beheer van De Geerhorst. De winkel is niet goedkoop, maar de prijzen zijn acceptabel in vergelijking met winkels van dezelfde schaal buiten.

Oordeel

Met betrekking tot de voeding en de winkelvoorziening voldoet De Geerhorst op de dimensie beleid, uitvoering en borging. De klacht van gedetineerden over de beperkte menuvariatie, wordt door de Ist niet gedeeld.

2.11 Accommodatie en meerpersoonscelgebruik

Criterium

In ministeriële regelgeving staat gedetailleerd omschreven waaraan een cel, qua uitvoering, moet voldoen. Sinds 2004 dient een inrichting, ingegeven door het toenmalige capaciteitstekort, ook de beschikking te hebben over een substantieel aantal meerpersoonscellen (mpc). Meestal zijn dit éénpersoonscellen die zodanig zijn aangepast dat er twee gedetineerden permanent in kunnen verblijven. Alvorens een gedetineerde wordt geplaatst op een mpc dient te worden nagegaan of er contra-indicaties zijn.^[7]

Bevindingen

Er is een procedure mpc-plaatsing van de PI Limburg-Zuid. Daarin is vastgelegd dat de MD en de psycholoog eventuele contra-indicaties aangeven. Plaatsing op een mpc gebeurt in beginsel op basis van vrijwilligheid. Op afdeling C gaat de samenplaatsing moeizaam omdat de isd'ers meestal niet samengeplaatst worden vanwege contra-indicaties. De keuze is dus beperkter. De gedetineerden krijgen de gelegenheid een

[7] Dit kunnen zijn: verslavingsproblematiek, de (psychische) gezondheidstoestand, gedragsproblematiek, delictachtergrond en/of opgelegde beperkingen. De Ist is van mening dat ook rekening dient te worden gehouden met rookgedrag.

celgenoot te kiezen en bij mpc-plaatsing is er de mogelijkheid tot extra bezoek. De mpc's beschikken over één televisietoestel. Dat leidt niet tot problemen.

Het mpc-gebruik is nog niet geëvalueerd omdat er geen aanleiding voor is geweest.

Oordeel

Op het criterium accommodatie en meerpersoonscelgebruik voldoen het beleid en de uitvoering. De borging voldoet overwegend bij gebrek aan een periodieke evaluatie. De directie heeft aangegeven dat de aanleiding daartoe ontbreekt.

2.12 Hygiëne

Criterium

Het is van belang dat in een inrichting vooral de ruimten waar gedetineerden verblijven goed worden onderhouden en aan hen de mogelijkheid wordt geboden hun kleding schoon te houden. Beddengoed moet regelmatig worden verschoond en minimaal twee keer per week moet kunnen worden gedoucht. In het model huisregels penitentiaire inrichtingen is een aantal op hygiëne betrekking hebbende zaken dwingend voorgeschreven.

Bevindingen

De huisregels schrijven het wassen van kleding, het verschonen van beddengoed en douchen voor. De geïnterviewde gedetineerden zeggen voldoende gelegenheid te hebben om te douchen. De douchecapaciteit is wel beperkt door sterk vertraagde verbouwingswerkzaamheden. Daardoor is ook de wasmachinecapaciteit beperkt.

De gedetineerden vinden de cellen en gemeenschappelijke ruimten voldoende schoon. In de Gedetineerdensurvey 2007 scoort De Geerhorst significant positief op het onderwerp hygiëne.

Tijdens de schouw is de Ist echter geweest op slijtagegaten in de vloerbedekking op sommige afdelingen. Verder is er achterstallig onderhoud van de aanrechtblokken in de leefruimten van de afdelingen. De MD en de afdelingshoofden klagen over de reiniging van hun werkruimten. De directie meldt dat er dit jaar geld beschikbaar is om de celvloerbedekking te vervangen.

Oordeel

De huisregels beschrijven afdoende welke mogelijkheden gedetineerden hebben om zichzelf en hun eigendommen en leefruimte schoon te houden. In de praktijk is de hygiëne echter in verschillende opzichten voor verbetering vatbaar. Het gaat dan zowel om achterstallig onderhoud als het niet voldoende schoonhouden van het gebouw. Op het criterium hygiëne voldoet het beleid van De Geerhorst overwegend. De uitvoering en borging voldoen in beperkte mate.

Aanbeveling

Pak het achterstallig onderhoud van het gebouw aan en evalueer de manier waarop het gebouw wordt schoongehouden.

2.13 Functioneren van de beklagregeling

Criterium

De Pbw biedt gedetineerden de mogelijkheid om in beklag te gaan tegen beslissingen van de directeur van de penitentiaire inrichting. Dit beklag moet dan worden ingediend bij de beklagcommissie van de aan de inrichting verbonden commissie van toezicht (cvt). Behoudens uitzonderingsgevallen moet deze commissie vervolgens binnen vier weken uitspraak doen.

Bevindingen

De huisregels beschrijven de procedure van beklag en de wijze om met een spreekbriefje in contact te komen met de maandcommissaris van de cvt. De beklagcommissie houdt om de twee weken zitting. De dag na de zitting wordt een proces-verbaal opgemaakt.

Om vast te kunnen stellen of de beklagcommissie er in slaagt om binnen de wettelijke termijn van vier weken uitspraak te doen is door de Ist een aselechte steekproef van 25 beklagzaken getrokken die in 2007 en 2008 zijn afgedaan. Om vertekening te voorkomen zijn in de steekproef uitsluitend beklagzaken opgenomen waarbij de gedetineerde in De Geerhorst kon worden gehoord. Hieruit blijkt dat de totale afhandelingsduur van klachten in veel gevallen de voorgeschreven termijn van vier weken overschrijdt.

Dit wordt deels veroorzaakt doordat de inrichting er soms lang over doet om de beklagcommissie de nodige informatie te verschaffen om een uitspraak te kunnen doen.^[8]

Opvallend was verder dat in een aantal gevallen nogal wat tijd verstreek tussen de datum waarop het beklag door de gedetineerde was ingediend en het tijdstip waarop dit door de beklagcommissie werd ontvangen. In de meeste gevallen is hiermee zo'n vijf tot zeven dagen gemoeid.

Tabel II: Afdoeningstermijn beklagzaken in 2007- 2008 (n=25)

Totale afhandelingstermijn	Aantal beklagzaken
1 t/m 4 weken	11
4 t/m 8 weken	11
8 t/m 12 weken	3
Vanaf 12 weken	0
Gemiddelde termijn 31 dagen	

In 2007 zijn 301 klachten binnengekomen en zijn 323 klachten afgedaan. Daarvan zijn 58 klachten gegrond verklaard. Van deze 58 klachten betroffen 18 klachten het luchten in de luchtkooi bij de afzonderingscel. De beroepscommissie van de RSJ (nr. 06/3258/GA) oordeelde dat het verblijf in de luchtkooi niet is aan te merken als verblijf in de buitenlucht. Klachten over de luchtkooi van de afzonderingscel worden dan ook stelselmatig gegrond verklaard en worden tegemoet gekomen met € 2,50 per dag. De aard van de klachten is onderwerp van evaluatie met de directie.

De geïnterviewde gedetineerden zijn bekend met de maandcommissaris en zien hem geregeld. De maandcommissaris komt gemiddeld drie keer per maand in de inrichting. De commissaris behandelt niet alleen de spreekbriefjes van gedetineerden maar loopt ook actief rond. De maandcommissaris bezoekt zo mogelijk de vergadering van de gedetineerdencommissie.

De cvt geniet vrije toegang tot de inrichting op elke gewenst moment. De cvt meldt in haar jaarverslag een uitstekende samenwerking met de directie.

^[8] Deze wederhoortermijn werd echter niet systematisch geregistreerd, zodat het niet mogelijk was om hiervoor te corrigeren. In vijf gevallen was deze wederhoortermijn wel geregistreerd. De Geerhorst had hiervoor gemiddeld 14 dagen nodig.

De cvt vergadert elf keer per jaar met een vaste agenda waarin onder meer de beschikkingen van de beklagcommissie en die van de beroepscommissie worden besproken. Verder doen de portefeuillehouders en de maandcommissaris verslag. De cvt heeft voor elke portefeuille twee leden aangewezen die zich verdiepen in de gang van zaken in de inrichting met betrekking tot de volgende zes onderwerpen: verblijf, facilitaire dienst, arbeid, sport, vorming en onderwijs, medische dienst en beveiliging.

Oordeel

De commissie van toezicht is zeer actief. Dat geldt in het bijzonder voor de invulling van het maandcommissariaat, die andere cvt's tot voorbeeld strekt. Het functioneren van de beklagregeling is goed vastgelegd in de huisregels. In de praktijk lukt het ondanks de tweewekelijkse bijeenkomsten van de beklagcommissie niet om alle klachten binnen de wettelijke termijn van vier weken af te handelen. Als de inrichting erin slaagt sneller op verzoeken tot wederhoor te reageren, zal dit aanzienlijk kunnen verbeteren. Ook kan de inrichting de klachten sneller aan de beklagcommissie zenden. De borging voor wat betreft de afhandelingstermijn van klachten kan worden verbeterd. Het beleid, de uitvoering en borging van De Geerhorst voldoen dus overwegend op het criterium functioneren van de beklagregeling.

Aanbevelingen

De Ist beveelt de directie aan om de afhandelingsduur van klachten te bekorten door sneller te reageren op verzoeken tot wederhoor en door de klachten sneller door te sturen. Monitoring van de afhandelingsduur is wenselijk.

2.14 Conclusie

Voor wat betreft het aspect rechtspositie en bejegening voldoet De Geerhorst in het algemeen overwegend tot volledig aan de door de Ist gestelde criteria met betrekking tot beleid, uitvoering en borging.

In een aantal opzichten heeft de inrichting werkwijzen ontwikkeld die andere PI's tot voorbeeld kunnen strekken. Met name het digitale detentieplan en de wijze van bespreking daarvan in het multidisciplinair overleg is daarvan een voorbeeld. Ook de actieve commissie van toezicht is een bijzondere

vermelding waard. Dat neemt niet weg dat er enkele belangrijke verbeterpunten zijn.

Zo is het zaak om een concrete en gedragen visie te ontwikkelen op de bejegening van gedetineerden en actief te sturen op de naleving daarvan. De 'levensloopvisie' van de directie met betrekking tot de bejegening van gedetineerden wordt nog onvoldoende gedeeld door het executieve personeel. Verder is het wenselijk om de uitval van programmaonderdelen uit het dagprogramma te monitoren en bij uitval compensatie te bieden. Tenslotte vindt de ISt het noodzakelijk om het achterstallig onderhoud van het gebouw aan te pakken en de manier waarop de inrichting wordt schoongehouden te verbeteren.

3 Maatschappijbeveiliging

3.1 Beveiliging tegen ontvluchtingen

criterium

Het Nederlandse gevangeniswezen kent een aantal varianten met betrekking tot de daadwerkelijke vrijheidsbeneming, waarvan de toepassing voor een groot deel afhankelijk is van het risico op ontvluchting. De twee uiterste varianten zijn de zeer gesloten extra beveiligde inrichting (EBI) en de open zeer beperkt beveiligde inrichting (ZBBI). De EBI biedt landelijk huisvesting aan gedetineerden met een extreem vlucht- en/of beheersrisico. De ZBBI huisvest veelal gedetineerden in de laatste fase van hun detentie. Zij kunnen vanuit de ZBBI onder bepaalde voorwaarden deelnemen aan het regulier maatschappelijk verkeer.

Vanwege een aantal ontvluchtingen, veroorzaakt door onachtzaamheid in inrichtingen, heeft de sectordirecteur gevangeniswezen (SDGW) in 2006 beleid vastgesteld. Dit beleid is gericht op het in een inrichting vastleggen en consequent uitvoeren van handelingen en gedragingen die zijn gericht op het voorkomen van ontvluchting.^[9] De Ist ontleent aan dit beleid haar toetsingscriteria, waarbij onderscheid wordt gemaakt tussen statische en dynamische beveiligingsaspecten.

De Ist betreft bij haar beoordeling de resultaten van de in opdracht van de SDGW gemaakte externe security audit (ESA).^[10]

Bevindingen

In januari 2008 heeft zich een serieuze ontvluchttingspoging met hulp van buitenaf voorgedaan. Personen van buiten hadden een touw over de buitenmuur gegooid. Dit werd echter direct door de beveiligingsbedrading gesignaleerd. Door deze alarmering sloegen de helpers op de vlucht. De betrokken gedetineerde had intussen zijn celraam en een tralie verwijderd en was met behulp van lakens op de luchtplaats beland. Daar werd hij opgepakt. Mede door dit incident zijn de veiligheidsprocedures aangetrokken.

^[9] Rapportage 'taskforce penitentiaire scherpste', directie gevangeniswezen DJI, mei 2006.

^[10] Een externe security audit is een systematische intercollegiale doorlichting van de stand van de beveiligingsvoorzieningen van een inrichting.

Statische beveiliging

De Geerhorst heeft een omtrekbeveiliging die is opgezet volgens de geldende DJI-normen. Door middel van cameratoezicht op die omtrekbeveiliging en op de lucht- en sportplaatsen worden eventuele onregelmatigheden gesignaleerd. De sluiswerking werkt automatisch.

Er is een zg. continuïteitsplan voor de vitale technische beveiligingsystemen. Hoe lang uitval van systemen acceptabel is, ligt vast in de servicecontracten met externe technische bedrijven.

De piepers worden tijdens de nachtdienst gecontroleerd. Er is een nieuw piepersysteem dat nog de nodige kinderziektes vertoont. Bovendien zijn er volgens geïnterviewde medewerkers nog problemen met het (ont)sluiten van de celdeuren. Overigens worden kleine technische problemen doorgaans snel opgelost.

Dynamische beveiliging

De Geerhorst is in november 2006 onderworpen aan een ESA. Uit die audit bleek onder meer dat de kennis van instructies, evacuatie- en calamiteitenplan bij het personeel onvoldoende aanwezig was en dat de controle op de sturing vanuit het middenkader gericht op veiligheid- en beveiligingszaken onvoldoende was.

Op basis van de audit is in april 2007 een plan van aanpak opgesteld. In februari 2008 heeft de voor de ESA verantwoordelijke medewerker van het hoofdkantoor DJI een vervolfbezoek aan De Geerhorst gebracht. Op basis van de informatie van de directie concludeerde hij 'dat vele verbeterpunten door de inrichting zijn opgepakt en uitgevoerd'.

Eén van de verbeterpunten uit de ESA betrof het aanpassen van de dienstinstructies met betrekking tot een aantal kritische veiligheidsprocessen, zoals bezoek, luchten celinspecties etc. Deze instructies waren nl. niet volledig in overeenstemming met de landelijke voorschriften. De ISt heeft vastgesteld er inmiddels nieuwe conceptinstructies zijn opgesteld die wel aan de landelijke voorschriften voldoen. Ten tijde van het inspectieonderzoek waren deze nieuwe instructies echter nog niet definitief vastgesteld.

De vraag is vervolgens of ook daadwerkelijk conform de instructies wordt gehandeld. Door middel van observatie heeft de Inspectie vastgesteld dat dat v.w.b. het bezoekproces het geval is. Het luchten vond echter niet geheel plaats volgens de instructies. De luchtplaats werd wel vooraf doorzocht, maar de begeleidende piw'ers namen geen strategische (diagonale) posities in. Zij

zaten bijvoorbeeld op een bankje met elkaar te praten. Dit is door de ISt meermalen vastgesteld. Verder is het personeel tijdens het luchten niet altijd correct gekleed.

De celinspecties zijn mede naar aanleiding van de ontvluchtingspoging in januari 2008 geïntensiveerd. Dagelijks worden nu alle cellen geïnspecteerd. De piw'ers waarmee is gesproken stellen dat door personeelskrapte extra aandacht voor bijvoorbeeld celinspecties ten koste gaat van andere taken, zoals het opstellen van gedragsrapportages over gedetineerden of het mentoraat. De directie zou onvoldoende oog hebben voor de uitvoerbaarheid van instructies. De directie brengt daar echter tegen in dat de nieuwe instructies, mede om voldoende draagvlak te krijgen, door executieve medewerkers zelf zijn opgesteld.

Gedetineerden worden niet stelselmatig geïnformeerd dat celinspecties hebben plaatsgevonden. Volgens de gedetineerden waarmee is gesproken, gebeurt dat op sommige afdelingen wel en op andere niet. Het geïnterviewde personeel geeft toe dat dit na afloop van celinspecties vaak tot vragen van gedetineerden aanleiding geeft.

Het toezicht op de naleving van de dienstinstructies kan volgens de ESA worden verbeterd. De leidinggevenden waarmee de ISt heeft gesproken beamen dat er niet altijd voldoende tijd is om te controleren of alle werkzaamheden volgens de voorschriften worden uitgevoerd. Sinds enige tijd is er voor wat betreft de celinspecties een systeem ingevoerd waarbij vaste piw'ers binnen een afdelingsteam bijhouden of de celinspecties naar behoren gebeuren. Daarnaast worden de aftekenlijsten voor de celinspecties ook door de complexbeveiliging geverifieerd.

Een ook voor de directie lastig punt is hoe je de inrichtingsorganisatie voldoende 'penitentiair scherp' kunt krijgen en houden. Na een incident is die alertheid er wel enige tijd, maar na verloop van tijd bestaat het risico van verslachte aandacht. Behalve regelmatige bespreking van dit onderwerp in de teamoverleggen, heeft het inrichtingsmanagement het plan opgevat om (in samenwerking met de PI Zuid-Oost locatie Roermond) onderlinge veiligheidsaudits te gaan introduceren.

Eén van de manieren om het executieve personeel voldoende scherp te houden is het regelmatig rouleren tussen verschillende teams. De inrichting heeft dat de afgelopen jaren niet systematisch gedaan. Er zijn wel plannen om een roulatiesysteem te gaan introduceren, maar deze plannen zijn met het oog op een aanstaande reorganisatie nog niet gerealiseerd.

Oordeel

Ten tijde van het inspectieonderzoek waren de geldende dienstinstructies nog niet geheel aan de maat. Met de nodige vertraging zijn er inmiddels wel correcte nieuwe instructies geconcipieerd. Deze waren echter nog niet vastgesteld.

De uitvoering van de kritische processen ten aanzien van de beveiliging verdient blijvende aandacht. Zo stelde de ISt vast dat bij het luchten niet conform de landelijke voorschriften van de DJI wordt gehandeld. Hoewel de directie aangeeft dat vertegenwoordigers van het executieve personeel actief betrokken worden bij de totstandkoming van nieuwe dienstinstructies, hebben ook andere medewerkers behoefte om zich te kunnen uitspreken over de uitvoeringsconsequenties ervan. Het op die manier vergroten van het draagvlak voor nieuwe werkwijzen verdient blijvende aandacht van het inrichtingsmanagement.

Celinspecties worden geregistreerd, maar de gedetineerden worden hier niet van op de hoogte gesteld. De Inspectie is van oordeel dat dit wel zou moeten gebeuren.

Een positief initiatief vindt de ISt dat binnen afdelingsteams enkele piw'ers zijn belast met het toezicht op de uitvoering van de celinspecties. Het (interne) toezicht op de naleving van de dienstinstructies en het signaleren van veiligheidsrisico's kan verder worden verbreed en versterkt als het plan om samen met PI Zuid-Oost locatie Roermond te komen tot een systeem van veiligheidsaudits.

Het blijvend alert houden van het executieve personeel is verder gebaat bij herinvoering van een roulatiesysteem, zoals dat ook in de landelijke voorschriften in het kader van het project Penitentiaire Scherpste is vastgelegd.

In het geheel oordeelt de ISt dat het beleid, de uitvoering en de borging van de De Geerhorst op het criterium beveiliging tegen ontvluchting overwegend voldoen.

Aanbevelingen

- Zorg voor een spoedige implementatie van de nieuwe dienstinstructies.
- Besteed extra aandacht aan het toetsen door het uitvoerende personeel van de uitvoerbaarheid van nieuwe dienstinstructies en neem daar voldoende tijd voor.
- Breng de werkwijze tijdens het luchten in overeenstemming met de landelijke voorschriften.
- Informeer gedetineerden met betrekking tot een uitgevoerde celinspectie.
- Verbeter de borging van de uitvoering van dienstinstructies, bijvoorbeeld door middel van gerichte audits.
- Overweeg de invoering van een roulatiesysteem voor het executieve personeel.

3.2 Toepassing vrijhedenbeleid

Criterium

Internationale regelgeving bepaalt dat (veroordeelde) gedetineerden in de gelegenheid moeten zijn om, op basis van een verlofsysteem, met verlof te kunnen gaan. In het Nederlandse bestel is dit systeem uitgewerkt in de ministeriële regeling voor het tijdelijk verlaten van de inrichting waarin, naast het begeleide verlof, drie vormen van onbegeleid verlof zijn uitgewerkt: het algemeen verlof dat in het laatste jaar van de gevangenisstraf de mogelijkheid biedt om de inrichting voor maximaal 60 uur te verlaten; het regimegebonden verlof dat in het bijzonder is gekoppeld aan de regimes van beperkte en zeer beperkt beveiligde inrichtingen en het incidentele verlof dat in bijzondere gevallen aan een gedetineerde kan worden toegekend.

Het aantal onttrekkingen aan een verleend verlof maakt per inrichting deel uit van de planning & control cyclus van de sectordirectie gevangeniswezen; er is daarvoor geen landelijk geldende norm. Onlangs is de toepassing van het vrijhedenbeleid landelijk onderzocht. Daarbij is vastgesteld dat de vrije beleidsruimte voor inrichtingen bij de toekenning van verlof zeer verschillend wordt ingevuld, maar ook dat, in het geval van algemeen verlof, 94% van de gedetineerden volgens afspraak terugkeert. De ISt laat de noodzaak van een nadere analyse van de verlofpraktijk van een inrichting afhangen van de mate waarin de desbetreffende inrichting, qua onttrekkingen aan verlof, substantieel afwijkt van genoemd percentage.

Bevindingen

In 2007 is in totaal tachtig maal onbegeleid incidenteel verlof verleend. Twee gedetineerden zijn daarvan niet teruggekeerd. In dezelfde periode is 47 maal algemeen verlof toegekend. Iedereen is daarvan teruggekeerd.

Bij het verlenen van verlof worden de procedures uit het handboek Selectie en Detentiebegeleiding gevolgd. Het multidisciplinaire afdelingsoverleg is het forum waar verlofbeslissingen worden voorbereid.

Voor wat betreft de procedure die leidt tot het al dan niet toekennen van verlof, heeft de Ist gesignaleerd:

- dat er niet samen met gedetineerden verlofschema's worden opgesteld, maar dat het BSD wacht totdat de gedetineerde zelf het initiatief neemt;
- dat het verlofadres wordt geverifieerd door de politie;
- dat er bij plaatsing van de zg. executie-indicator vooraf advies wordt ingewonnen van het Openbaar Ministerie;
- dat een urinecontrole wordt afgenomen;
- dat soms bij de bevolkingsadministratie van de verloggemeente het verlofadres wordt geverifieerd;
- dat bij gedetineerden die aan een traject in het kader van het project Terugdringen Recidive deelnemen, de reclassering af en toe om advies wordt gevraagd;
- dat de directeur van de inrichting ofwel de selectiefunctionaris beslissen op verlofaanvragen.

Oordeel

Het zeer beperkte aantal gedetineerden dat niet is teruggekeerd van verlof, maakt dat er voor de Ist geen aanleiding is voor een nadere analyse van het verlofbeleid.

Het BSD stelt niet samen met de daarvoor in aanmerking komende gedetineerden een algemeen verlofschema op. De gedetineerde moet zelf het initiatief nemen om (algemeen) verlof aan te vragen. De Ist meent dat het risico bestaat dat weinig assertieve gedetineerden geen verlofaanvraag doen en daardoor verlof, waarop zij potentieel recht hebben, missen. Hoewel de Ist niet kan vaststellen in hoeverre dit een reëel risico is, acht zij het wel van belang dat daarvoor in aanmerking komende gedetineerden systematisch worden geattendeerd op de mogelijkheid van algemeen verlof, hetzij door het

BSD hetzij door de piw-mentor en dat dit in het multidisciplinair overleg wordt gemonitord.

Overigens is de wijze waarop verlofbeslissingen worden genomen, in orde. De Geerhorst voldoet daarmee overwegend op het criterium toepassing vrijhedenbeleid voor de drie dimensies beleid, uitvoering en borging.

Aanbeveling

Voer als werkwijze in dat alle gedetineerden die in aanmerking komen voor algemeen verlof, daar tijdig op worden geattendeerd en monitor dit in het MDO.

3.3 Conclusie

Voor wat betreft het aspect maatschappijbeveiliging voldoet De Geerhorst in het algemeen overwegend aan de door de ISt gestelde criteria met betrekking tot beleid, uitvoering en borging.

De statische beveiliging ter voorkoming van ontvluchtingen voldoet. Binnen de organisatie is blijvende aandacht nodig voor penitentiaire scherpste; niet alleen door bij het uitvoerende personeel voldoende draagvlak te verwerven voor nieuwe dienstinstructies, maar ook door de naleving ervan goed te borgen. Het risico dat de aandacht voor veiligheidsrisico's verslapt, is blijvend aanwezig.

Bij het toekennen van verlof worden maatschappelijke risico's voldoende multidisciplinair afgewogen. Wel is het zaak om te borgen dat gedetineerden die daar recht op hebben, worden geattendeerd op de mogelijkheid van algemeen verlof.

4 Interne veiligheid

4.1 Veiligheidsvoorzieningen

Criterion

Iedere inrichting dient te beschikken over systemen en procedures om de veiligheid van gedetineerden, medewerkers en bezoekers te waarborgen. Een belangrijk element daarvan is dat gedetineerden, op grond van art. 52 lid 4 van de European prison rules (EPR), de mogelijkheid moeten hebben om dag en nacht in contact te komen met medewerkers van de inrichting. Onlangs is het beleid van de DJI met betrekking tot brandveiligheid en brandveiligheidsvoorzieningen aangescherpt. Expliciet is bepaald dat inrichtingen ten minste dienen te beschikken over een geldende gebruiksvergunning, een gekwalificeerde en geofende bedrijfshulpverleningsorganisatie (BHV), een calamiteitenplan inclusief heldere en geofende procedures met betrekking tot de inzet van externe hulpverleningsdiensten en een actuele risico-inventarisatie en -evaluatie. Aanvullend op deze eisen verwacht de Ist dat een inrichting beschikt over een goed geoutilleerd intern bijstandsteam (IBT), dat binnen 30 minuten inzetbaar is. Verder verwacht de Ist dat de medewerkers vaardig zijn in het praktisch penitentiair optreden (PPO).^[11]

Bevindingen

De Geerhorst beschikt over een gebruiksvergunning (september 2007) en voldoet daarmee aan de artikelen van het bouwbesluit 2003 voor wat betreft de brandveiligheid.

De Ist heeft vastgesteld dat er een BHV-organisatie is die aan de landelijke eisen voldoet. Er is wel de nodige weerstand bij de piw'ers tegen de verplichting om bij calamiteiten als ploegleider te fungeren. Niet iedereen acht zich voor het dragen van die verantwoordelijkheid voldoende toegerust. Dat is de reden dat De Geerhorst in een ranking van 20 inrichtingen op integrale brandveiligheid op de laagste positie komt. Deze ranking kwam tot stand op basis van een onderzoek in het najaar van 2007 van de Ist samen met de Arbeidsinspectie, de Inspectie Openbare Orde en Veiligheid en de

[11] Het IBT is een groep speciaal daarvoor opgeleide medewerkers van de PI. Het IBT wordt in staat geacht om met zo min mogelijk geweld en met behulp van een speciale (ME) uitrusting op te treden bij crises. PPO is vaardigheid in het handelen en/of nalaten bij (potentiële) geweldsincidenten met en tussen gedetineerden.

VROM-Inspectie naar (brand)veiligheid bij een twintigtal justitiële inrichtingen. De Inspecties oordeelden dat De Geerhorst te kort schiet in de bevordering van het brandveiligheidsbewustzijn. De inrichtingsdirectie heeft aangegeven het met een aantal conclusies van de gezamenlijke inspecties niet eens te zijn. Op enkele andere onderdelen is het niet zozeer het beleid van de inrichting dat ter discussie wordt gesteld als wel het landelijke beleid van de DJI. De follow-up van het gezamenlijke inspectierapport door de inrichting en DJI is in gang gezet. Zoals eerder is aangegeven, is het aspect brandveiligheid verder buiten deze inspectie gehouden.

Naar aanleiding van de bovengenoemde gemeenschappelijke inspectie is er discussie ontstaan over de wenselijke BHV-bezetting tijdens de nachtelijke uren. Die zou in De Geerhorst - ook volgens een nader extern onderzoek - onder de maat zijn. Omdat die bezetting wel overeen stemt met de landelijke door de DJI gestelde norm, vereist dit probleem nadere analyse en besluitvorming; ook op het hoofdkantoor DJI.

Calamiteitenoefeningen -ook met externe partijen- worden jaarlijks ingepland en ook gerealiseerd.

De Geerhorst beschikt over een IBT. In de eerste helft van 2008 is dat een keer of tien ingezet, vooral bij ziekenhuisbewakingen en bij celbetredingen. Het IBT hoeft nauwelijks te worden ingezet bij gewelddadige incidenten; die komen slechts zeer beperkt voor. Er bestaan plannen om in samenhang met de introductie van een nieuwe besturingsstructuur in het penitentiaire veld tot een regionaal IBT te komen.

In 2006 is een Risico Inventarisatie en Evaluatie (RI&E) in het kader van de Arbo-wetgeving gehouden. Inmiddels wordt aan een nieuwe RI&E gewerkt die in eigen beheer wordt uitgevoerd. De aan de inrichting verbonden preventiemedewerker coördineert deze actie; de afdelingshoofden zijn hier actief bij betrokken.

Hoewel inrichtingspersoneel weinig geweld hoeft toe te passen, is het wel van belang dat men voldoende is getraind in de juiste toepassing van geweldsmiddelen. Zoals in paragraaf 2.8 is gemeld heeft het executieve personeel eens in de twee weken personeelssport en/of training in praktisch penitentiair optreden. Deelname is verplicht en men moet minstens tienmaal

per jaar hebben deelgenomen. De registratie hiervan wordt goed bijgehouden.

In 2007 heeft 72% van de executieve medewerkers deelgenomen aan een toets van de fysieke weerbaarheid (de zg. FITKIT). Van hen scoorde 32% onvoldoende.

Oordeel^[12]

Met betrekking tot de brandveiligheid zijn bij een gemeenschappelijk onderzoek van een aantal inspecties de nodige tekortkomingen gesignaleerd. Voor de oplossing van een aantal hiervan is nadere analyse en besluitvorming op het hoofdkantoor DJI noodzakelijk. Het spreekt voor zich dat de noodzakelijke aanpassingen voortvarend dienen te worden opgepakt.

Overigens zijn de interne veiligheidsvoorzieningen overwegend in orde. Dat geldt ook voor het functioneren van het Interne Bijstandsteam. De RI&E die momenteel in eigen beheer wordt verricht, zal eventuele knelpunten m.b.t. de interne veiligheid aan het licht moeten brengen.

Het is noodzakelijk dat de leiding scherpe aandacht blijft houden voor het verhogen van de vaardigheden van medewerkers op het gebied van fysieke weerbaarheid. De IST is van mening dat een scorepercentage van 32% onvoldoende op de FITKIT voor executieve medewerkers aan de hoge kant is.

Aanbevelingen

- Pak de follow-up van het gemeenschappelijk inspectieonderzoek naar de brandveiligheid voortvarend op.
- Draag zorg voor een beter resultaat op het terrein van de fysieke weerbaarheid van de executieve medewerkers.

4.2 Bestrijding drugsgebruik

Criterium

De beschikbaarheid van drugs onder gedetineerden vormt in het Nederlandse gevangeniswezen vaak een probleem. Mede om die reden is in de Pbw regelgeving opgenomen met betrekking tot de mogelijkheid om de verblijfsruimten van gedetineerden te doorzoeken, de gedetineerden

[12] Vanwege het buiten deze inspectie houden van het eerder onderzochte aspect brandveiligheid komt de IST niet tot een totaaloordeel op het criterium veiligheidsvoorzieningen.

steekproefsgewijs te visiteren en urinecontroles af te nemen. Die laatste mogelijkheid is nader uitgewerkt in de ministeriële regeling urinecontroles penitentiaire inrichtingen.

Ook in het eerder benoemde beleidsdocument op het gebied van penitentiaire scherpste zijn voorschriften geformuleerd die van belang zijn voor het drugsbestrijdingsbeleid. Zo wordt verwacht dat inrichtingen wekelijks bij 5% van de populatie een urinecontrole afnemen. Ook celinspecties worden normatief benoemd. Dagelijks dienen alle cellen en verblijfsruimten op een afdeling gecontroleerd te worden; meer uitgebreide celcontroles moeten eveneens regelmatig worden uitgevoerd. Een ander belangrijk voorschrift is dat gedetineerden na elk bezoek gefouilleerd moeten worden.

Gekoppeld aan celinspecties is de ISt, op basis van artikel 58 lid 8 van de European prison rules, van mening dat gedetineerden geïnformeerd dienen te worden dat hun cel is doorzocht. Uitgangspunt is voorts dat celinspecties door ten minste twee inrichtingsfunctionarissen worden uitgevoerd en dat aantekening wordt gemaakt van het resultaat van de inspectie.

Bevindingen

De Geerhorst beschikt over instructies waarin de vaste momenten zijn vastgelegd waarop een urinecontrole moet worden afgenomen, alsmede de manier waarop die controle moet plaatsvinden. Die vaste momenten zijn: bij binnenkomst, bij selectiebeslissingen en bij verlof. Verder worden urinecontroles alleen afgenomen als er sprake is van een verdenking. De geïnterviewde executieve medewerkers hebben aangegeven dat de procedure die voorziet in afname van een urinecontrole op cel niet goed werkbaar is. Het risico van sabotage is te groot. Dit heeft er op de C-afdeling inmiddels toe geleid dat uc's op de afzonderingsafdeling worden afgenomen. Daar zijn betere controlemogelijkheden.

Volgens de nota "Drugsonthoudigingsbeleid" van de DJI zijn alle penitentiaire inrichtingen verplicht om steekproefsgewijs 5 % van de gedetineerden per week te onderzoeken op gedragsbeïnvloedende middelen. Hieraan wordt in de hvb-afdelingen van De Geerhorst lang niet voldaan. Het werkelijke percentage bedroeg in de eerste vier maanden minder dan 2%.

Om de invoer en het gebruik van drugs binnen de inrichting te bestrijden zijn celinspecties en scherpe controles tijdens en na het bezoek belangrijke instrumenten. Zoals eerder gemeld zijn de celinspecties recent

geïntensiveerd. Gedetineerden worden na het bezoek stevast gefouilleerd en steekproefsgewijze gevisiteerd. Echter, tijdens het bezoek wordt de controle belemmerd doordat de bezoekzaal weinig overzichtelijk is ingericht en er hinderlijke pilaren zijn. De directie realiseert zich dat het toezicht in de bezoekzaal niet optimaal is en heeft plannen voor de herinrichting ervan.

Oordeel

Het uc-beleid van De Geerhorst voldoet niet aan de normen van het landelijke drugsontmoedigingsbeleid van de DJI; dat geldt in het bijzonder voor de hvb-afdelingen. De ISt vindt het van belang dat het uc-beleid wordt aangescherpt. Dan kan ook worden herbezien in hoeverre het afnemen van urinecontroles op cel in stand moet blijven.

Verder is het van belang om voorzieningen te treffen (bouwkundig en/of cameratoezicht) om het toezicht tijdens het bezoek te intensiveren. Daarmee kan de invoer van drugs verder worden bestreden.

De directie beaamt dat er in de periode van het inspectieonderzoek veel drugs in de inrichting zijn, blijkend uit de vondsten, het aantal positieve UC's en wat gedetineerden er zelf over vertellen. Het daarop weer aantrekken van controles, celinspecties en eventuele verplaatsingen van gedetineerden levert weer een periode op van meer spanning tussen gedetineerden, minder vondsten, minder positieve UC's hetgeen wijst op minder aanwezigheid van drugs in de inrichting.

Het ontmoedigingsbeleid wordt af en toe geëvalueerd en aangepast. Zo is recent ingevoerd dat alle gedetineerden die onbegeleid op verlof zijn geweest, na terugkeer worden gevisiteerd.

In het geheel is het oordeel van de ISt dat het beleid, de uitvoering en de borging op het criterium bestrijding drugsgebruik in beperkte mate voldoet.

Aanbevelingen

- Breng het uc-beleid in overeenstemming met de normen van het landelijke drugsontmoedigingsbeleid
- Tref voorzieningen om het toezicht tijdens het gedetineerdenbezoek te intensiveren.

4.3 Bestrijding onderlinge agressie

Criterium

Een concentratie van mensen met verschillende achtergrond en uiteenlopende belangen, ingesloten in een inrichting met een strak programma en regels, kan eerder tot conflictsituaties leiden dan in de vrije samenleving. Om die reden geven de European prison rules in art. 52 e.v. aan dat er in een inrichting procedures moeten zijn die de veiligheid van personen in een inrichting verzekeren en het risico van geweld tot een minimum beperken. Risicovolle gedetineerden moeten daarbij worden geïdentificeerd en, afhankelijk van hun modaliteit, extra worden beschermd en/of beveiligd. In de planning & control cyclus van het gevangeniswezen is opgenomen dat het aantal geweldplegingen tussen gedetineerden en tegen personeel moet worden geregistreerd. Op basis van een eerder door de IST uitgevoerd themaonderzoek naar de praktijk van geweldbeheersing in inrichtingen, kijkt de IST ondermeer naar de inrichtingspraktijk ter voorkoming en beheersing van geweld, bedreiging en intimidatie tussen gedetineerden. Verder beziet de IST of deze praktijk bekend is en wordt toegepast bij medewerkers, gedetineerden en bezoekers. Daarnaast wordt ook beoordeeld of er in de inrichting voldoende (toe)zicht is op locaties in het gebouw die kwetsbaar zijn voor onderlinge agressie zoals trappenhuizen, recreatieruimten, telefoons en douches.

Bevindingen

Naast landelijke eisen aan de opleiding van medewerkers is er geen specifiek inrichtingsbeleid vastgelegd ten aanzien van het voorkomen van agressie van gedetineerden. Het klimaat op de afdeling is bepalend voor de mate van onderlinge agressie. Overigens zijn er weinig geweldsincidenten. Dat wordt door zowel gedetineerden als medewerkers bevestigd.

Kwetsbare plekken voor eventuele agressie zijn de douches en de trappenhuizen. Hoewel er vanuit de statische posten redelijk zicht is op wat er in de trappenhuizen gebeurt, zijn er plekken waar dat toezicht ontbreekt. Daar is ook geen cameratoezicht. De directie geeft aan dat het plaatsen van camera's daar geen oplossing biedt; eventueel geweld vindt dan gewoon elders plaats.

Het personeel geeft aan dat je voor het voorkomen en bestrijden van onderling geweld sterk afhankelijk bent van tips van gedetineerden. Daarvoor

is een vertrouwensband nodig. Door de krappe personeelsbezetting komt het opbouwen daarvan volgens sommigen onder druk te staan.

Als zich geweldsincidenten hebben voorgedaan, wordt daarover gerapporteerd.

Oordeel

Vanwege het ontbreken van inrichtingsbeleid is de Inspectie van oordeel dat de inrichting in beperkte mate aan de normen op de dimensie beleid voldoet. Voor de borging zou het van belang zijn dat er bij het formuleren van beleid ten aanzien van bejegening van gedetineerden (zie paragraaf 2.7) ook aandacht besteed wordt aan deëscalerend optreden om agressie te voorkomen. In de praktijk leidt het ontbreken van nader beleid niet tot grote problemen. Er zijn weinig geweldsincidenten. Wel zou de inrichting nog eens kunnen overwegen om het toezicht in (sommige) trappenhuizen te verbeteren door middel van aanvullend cameratoezicht. Positief is dat er stevast wordt gerapporteerd over geweldsincidenten. De uitvoering en borging op criterium bestrijding onderlinge agressie voldoen overwegend.

Aanbevelingen

- Neem bij het vastleggen van een visie op de omgang met gedetineerden, ook mee hoe agressie bij gedetineerden voorkomen kan worden en hoe hierop gereageerd dient te worden.
- Overweeg aanvullend cameratoezicht in (sommige) trappenhuizen.

4.4 Conclusie

Er zijn weinig geweldsincidenten in De Geerhorst en De Geerhorst biedt volgens zowel gedetineerden als medewerkers een veilige omgeving. Niettemin kan het inrichtingsbeleid met betrekking tot de interne veiligheid op een aantal belangrijke punten verbeterd worden. Zo zal de follow-up van het kritische inspectieonderzoek naar de brandveiligheid voortvarend opgepakt moeten worden. Verder zal het drugsontmoedigingsbeleid in lijn moeten worden gebracht met de landelijke voorschriften. Tenslotte vindt de Inspectie het van belang om bij het ontwikkelen en operationaliseren van een concrete visie op de omgang met gedetineerden te betrekken hoe (escalatie van) agressie bij gedetineerden kan worden voorkomen.

5 Maatschappelijke reïntegratie

5.1 Reïntegratietrajecten

criterium

Artikel 2, lid 2 van de Penitentiaire beginselenwet formuleert de reïntegratiedoelstelling van het Nederlandse gevangeniswezen: de tenuitvoerlegging van de straf dient zoveel mogelijk dienstbaar te worden gemaakt aan de terugkeer in de samenleving. Dat kan op verschillende manieren gebeuren. In het huidige beleid ligt het accent op een methodiek om gedetineerden die daartoe gemotiveerd of te motiveren zijn aan trainingen te onderwerpen die hun vaardigheden vergroten. Vervolgens is het beleid er op gericht zowel in de inrichting als bij relevante instanties aansluiting te bewerkstelligen met maatschappelijke vervolgvorzieningen. Daarmee moeten de kansen op een maatschappelijk aanvaardbaar bestaan worden verbeterd.

Bevindingen

Bevorderen van de kans op een maatschappelijk aanvaardbaar bestaan na de detentie is een speerpunt van het beleid van het inrichtingsmanagement. De directie gaat daarbij uit van wat zij een levensloopbenadering noemt. Daarbij wordt de detentie als een fase beschouwd binnen een criminele levensloop; een fase die kan worden benut om die levensloop in positieve zin te beïnvloeden. Zoals eerder in dit rapport al is gesignaleerd, wordt deze levensloopbenadering niet door alle executieve medewerkers haalbaar geacht.

Uit de Gedetineerdensurvey 2007 blijkt dat de gedetineerden in De Geerhorst iets positiever scoren met betrekking tot hun toekomstperspectief dan in andere inrichtingen, zij het dat het verschil statistisch niet significant is.

In het landelijke draaiboek Terugdringen Recidive(TR) zijn de werkprocessen voor de uitvoering van dit programma vastgelegd. De TR-werkwijze is al een aantal jaren geleden in De Geerhorst geïntroduceerd. De inrichting heeft als landelijke pilot gefungeerd. De TR-werkwijze voorziet in een systematische screening en planning van reïntegratietrajecten voor veroordeelden met een strafrestant van minimaal vier maanden. Ten tijde van het

inspectieonderzoek namen 90 gedetineerden deel aan een TR-traject; dat is het merendeel van de veroordeelden op de gevangenisafdelingen. Naast de TR-trajecten voor langer gestraften, beziet de inrichting ook de aanwezige kortgestraften op de mogelijkheid tot deelname aan aangepaste reïntegratietrajecten. Dit is eigen, lokaal beleid. Landelijk gezien is de systematische trajectmatige aanpak beperkt tot de langer gestraften.

Ten behoeve van de TR-trajecten wordt intensief samengewerkt met de trajectbegeleiders van het regionale coördinatiebureau Terugdringen Recidive en met medewerkers van de reclassering. Reclasseringswerkers nemen de screening voor hun rekening, zijn betrokken bij het opstellen van een concept-reïntegratieplan en voeren gedragsinterventies uit. Zij zijn in beginsel op een vaste dag in de inrichting aanwezig.

Evenals in veel andere penitentiaire inrichtingen zijn er klachten over de lange duur van het totstandkomen van een reclasseringsadvies bij aanvang van een TR-traject. Er is de laatste tijd enige verbetering, maar de landelijk overeengekomen norm van vier weken voor het totstandbrengen van een concept-reïntegratieplan wordt meestal nog steeds niet gehaald. Een bijkomend probleem is dat daardoor de detentiefasering van veroordeelde gedetineerden onder druk komt te staan. Deze is nl. afhankelijk van het al dan niet deelnemen aan een TR-traject.

De trajectbegeleiders waarmee de ISt heeft gesproken geven aan dat het aantal reclasseringsinterventies nog zeer beperkt is. De meest gegeven training is de training cognitieve vaardigheden (COVA). De feedback van gedetineerden daarover is positief.

De trajectbegeleiders TR (en ISD) maken melding van een goede samenwerking met piw'ers op de afdelingen. De voortgang van reïntegratietrajecten wordt regelmatig samen met de piw-mentor met de gedetineerden besproken.

De doorlooptijden in het kader van TR-trajecten en het verloop ervan worden door het regionale coördinatiebureau TR gemonitord.

Een aantal gedetineerden (n=15) maakt als onderdeel van een TR-traject gebruik van de onderwijsfaciliteiten binnen de inrichting. Als deelname aan onderwijs is geïndiceerd, dan vindt er een gedegen analyse plaats (m.b.v. tests en oefeningen) van de te versterken competenties. Die verdiepingsdiagnose duurt zes weken en wordt dan geïntegreerd in de TR-aanpak.

Er bestaan binnen de inrichting plannen om samen met regionale opleidingscentra opleidingstrajecten af te spreken, die tijdens detentie aanvangen en na afloop daarvan in de vrije samenleving kunnen worden vervolgd.

Oordeel

Op de dimensie beleid voldoet de inrichting aan de relevante normen en verwachtingen. De uitvoering en borging voldoen overwegend. De inrichtingsdirectie heeft hoge ambities met betrekking tot de maatschappelijke reïntegratie-inspanningen; ambities die (nog) niet door alle medewerkers haalbaar worden geacht.

Hoewel er relatief veel gedetineerden deelnemen aan een TR-traject, zijn de doorlooptijden nog lang. In het bijzonder het feit dat reclasserings-rapportages met een TR-advies lang op zich laten wachten leidt tot vertraging van TR-trajecten en detentiefasering. Dit is onwenselijk. Ook is het aantal feitelijk beschikbare reclasseringsinterventies nog te beperkt. De inrichtingsdirectie en vooral het regionale coördinatiebureau TR zijn alert op deze tekortkomingen. Knelpunten als doorlooptijden van TR-trajecten worden gemonitord.

Hoewel het aantal gedetineerden dat deelneemt aan onderwijsactiviteiten nog beperkt is, is de Ist positief over de gedegen diagnose van de specifieke onderwijsbehoeften van daarvoor in aanmerking komende gedetineerden.

Aanbevelingen

- Vergroot het draagvlak voor de 'levensloopbenadering', als onderdeel van de eerdere aanbeveling om een concrete en gedragen visie op de bejegening van gedetineerden te ontwikkelen en te implementeren.
- Blijf de reclassering aanspreken op de noodzaak om afspraken met betrekking tot doorlooptijden na te komen en op de noodzaak om meer erkende gedragsinterventies aan te bieden.

5.2 Aansluiting nazorg

criterium

Art. 107 lid 4 van de European prison rules wijst op het belang van nauwe samenwerking met instanties in de vrije samenleving om gedetineerden voor te bereiden op hun terugkeer. Om hieraan vorm te geven is enige jaren

geleden in het Nederlandse gevangeniswezen de functie van medewerker maatschappelijke dienstverlening (mmd'er) geïntroduceerd. De mmd'er moet een coördinerende brugfunctie vervullen tussen de ingesloten gedetineerde en maatschappelijke instanties waar de gedetineerde, na afloop van zijn detentie, veelal van afhankelijk is. Op grond van hun functiebeschrijving dienen de mmd'ers gedetineerden bij binnenkomst in een inrichting binnen tien dagen te screenen op vier aandachtgebieden: identiteitsbewijs, inkomen, onderdak en zorg. Daarnaast dienen zij gemeenten te informeren over en te betrekken bij het oplossen van eventuele knelpunten op genoemde gebieden. Eén en ander is uitgewerkt in de instructie 'werkprocessen MMD' van de DJI.

Bevindingen

Het beleid met betrekking tot de voorbereiding van de eventueel noodzakelijke nazorg voor gedetineerden is neergelegd in landelijke voorschriften. Hierbij spelen de mmd'ers een centrale rol. Zij screenen gedetineerden op zorgbehoefte, inkomen, aanwezigheid van een identiteitsbewijs en huisvesting. Zoals eerder in paragraaf 2.2. is gesignaleerd, is er als gevolg van langdurige ziekte achterstand ontstaan bij deze screeningen.

De samenwerking met de gemeenten bij de overdracht van ex-gedetineerden wisselt sterk. Sommige gemeenten zijn erg actief en komen soms zelfs naar de inrichting toe om bepaalde gedetineerden te bezoeken. Andere gemeenten doen helemaal niets. De mmd'ers werken veel samen met verschillende veiligheidshuizen in de regio, waar ze in casuoverleggen met betrekking tot veelplegers participeren, informatie uitwisselen en trajecten uitzetten.

Met betrekking tot de uitvoering van MMD-activiteiten worden kengetallen bijgehouden. Mede aan de hand daarvan bespreekt de verantwoordelijke unitdirecteur de voorbereiding van de nazorg in zijn periodieke overleg met het hoofd BSD.

Oordeel

Op de dimensie beleid voldoet De Geerhorst aan de relevante normen en verwachtingen. Op de dimensies uitvoering en borging voldoet De Geerhorst in beperkte mate. Zo is er een achterstand bij het screenen van gedetineerden op noodzakelijke nazorgactiviteiten. In paragraaf 2.2. is daarom aanbevolen om de bestaande MMD-vacature snel te vervullen.

Verder is De Geerhorst afhankelijk van de (wisselende) opstelling van ketenpartners voor een kwalitatief goede overdracht na detentie

5.3 Conclusie

Maatschappelijke reïntegratie is een beleidsspeerpunt van de directie van De Geerhorst. Dit heeft er onder andere toe geleid dat het merendeel van de aanwezige veroordeelden deelneemt aan een TR-traject.

Toch valt er op dit terrein in de uitvoering en borging nog het nodige te verbeteren. Zo zijn de doorlooptijden bij maatschappelijke reïntegratietrajecten nog steeds te lang, zijn er onvoldoende reclasseringsinterventies beschikbaar, en kan het draagvlak onder het uitvoerend personeel voor de ambities van de directie worden versterkt. Om de aansluiting vanuit de detentie op de noodzakelijke nazorg te versterken, is het dringend gewenst om de bezetting van medewerkers maatschappelijke dienstverlening op het gewenste peil te brengen.

6 Organisatieaspecten

6.1 Personeelsmanagement

Criterion

(Internationale) regelgeving stelt eisen aan het management en personeel van inrichtingen. Zo moet het personeel doordrongen zijn van de doelstelling van het gevangeniswezen en dient het management leiding te geven aan de processen die leiden tot het behalen van die doelstellingen. Ook moet inrichtingspersoneel zorgvuldig worden geselecteerd met nadruk op integriteit, menselijkheid, professionaliteit en geschiktheid voor het complexe werk. Daarnaast moeten vaardigheden die relevant zijn voor het werk kunnen worden onderhouden en verbeterd door aanvullende opleidingen.^[13] De sectordirectie gevangeniswezen volgt per inrichting de gang van zaken door middel van de jaarlijkse opgave van prestatie-indicatoren die onderdeel uitmaakt van de p&c cyclus.

Prestatie-indicatoren zijn ondermeer de veiligheid en het welbevinden van het personeel, het arbeidsverzuim, de mate waarin functioneringsgesprekken worden gevoerd en een checklist borging competentie management.

De ISt vindt het van belang dat in een inrichting op een actieve wijze wordt gewerkt met competentie management. Of de PI dit doet moet blijken uit de beschikbaarheid van competentieprofielen, vaardigheid bij leidinggevend in de hantering van competentie management en het bestaan van jaarafspraken tussen leidinggevend op het terrein van de toepassing van competentie management. Ook kijkt de ISt hier naar de verzuimcijfers en de mate van (externe) mobiliteit waarvoor een streefpercentage van 5 % wordt gehanteerd.

Bevindingen

De Geerhorst heeft een personeelsformatie van 238,70 fte. De bezetting was begin juni 2008 265,44 fte. De overbezetting is een gevolg van de sluiting van de PI Overmaze in Maastricht. Het daar werkzame personeel is voor een deel in De Geerhorst tewerk gesteld.

Voor alle functies zijn er competentieprofielen. Functioneringsgesprekken vinden op basis van die competentieprofielen plaats. In 2007 is met 94 % van alle medewerkers een functioneringsgesprek gevoerd.

[13] Bron: European prison rules hoofdstuk V, standard minimum rules art. 47 ev.

In de gesprekken die de ISt heeft gehad met medewerkers en leidinggevendenden kwam naar voren dat de follow-up bij tekortschietende competenties beperkt blijft tot bijvoorbeeld een computer- of taal cursus. Overigens vindt er binnen de inrichting een inhaalslag plaats waarbij piw'ers in staat worden gesteld om (alsnog) een MBO-diploma te halen. Uit een in 2007 afgenomen enquête onder het inrichtingspersoneel (BASAM) bleek dat de medewerkers van De Geerhorst, in vergelijking met het personeel in andere penitentiaire inrichtingen, niet afwijkend oordeelden over de mogelijkheden tot persoonlijke ontwikkeling.

Ook met betrekking tot het oordeel over de leidinggevendenden wijkt De Geerhorst niet af van andere inrichtingen. De leidinggevendenden geven aan dat zij door tijdgebrek steeds directiever worden en niet toekomen aan een coachende rol.

De resultaten van de BASAM zijn besproken in de teams. De follow-up is belegd bij een werkgroep van medewerkers maar heeft nog niet geleid tot resultaat.

Het kortdurende ziekteverzuim over 2007 was 1,2 %. Het totale verzuim bedroeg 10,2 %.

Oordeel

Op het criterium personeelsmanagement voldoet het beleid, de uitvoering en de borging van De Geerhorst overwegend.

6.2 Communicatie

Criterium

De European prison rules refereren in art. 87 lid 1 aan de beschikbaarheid van een optimale communicatiestructuur binnen de inrichting en art. 74 van de Penitentiaire beginselenwet vereist dat de directeur van een inrichting zorg draagt voor regelmatig overleg met gedetineerden over zaken die rechtstreeks de detentie raken.

Bevindingen

De geïnterviewde executieve medewerkers en leidinggevendenden ervaren afstand tussen wat er in het managementteam omgaat en wat er op de werkvloer leeft. Eerder is melding gemaakt van de discrepantie tussen de ambities van de directie met betrekking tot de maatschappelijke reïntegratie

van gedetineerden en datgene wat een deel van het uitvoerende personeel haalbaar acht. Ook is melding gemaakt van nieuwe instructies waarvan de uitvoeringsconsequenties in de beleving van de executieve medewerkers onvoldoende zouden zijn doordacht. Vrij algemeen is de signalering dat de afzonderlijke leden van het managementteam zich weinig op de werkvloer laten zien. “Je ziet ze alleen bij het afdoen van strafrapporten”, was een veel gehoorde opmerking.

Omgekeerd worstelt de directie wel eens hoe ze een nieuwe aanpak in de inrichting geïmplementeerd krijgt. Een recente ontwikkeling is het vergroten van de mate van zelfsturing van de afdelingsteams. De teams worden daarbij verantwoordelijk gesteld voor het leveren van bepaalde prestaties en leggen daarover ook verantwoordelijkheid af.

In het dienstrooster is tijd ingeruimd voor teamoverleg. Een probleem is dat niet alle teamleden tegelijkertijd zijn ingeroosterd en dus niet allemaal tegelijk aan het teamoverleg kunnen deelnemen. Dat betekent dat belangrijke onderwerpen zo’n drie keer aan de orde moeten komen voordat iedereen bereikt is. Er is wel behoefte geuit aan het vaker organiseren van teamdagen of -dagdelen, waar alle teamleden aanwezig zijn. De directie heeft aangegeven dat de mogelijkheid daartoe aanwezig is. Overigens worden er wel verslagen van de teamoverleggen gemaakt, die ook worden gelezen.

Als het gaat om bijzonderheden rondom een individuele gedetineerde is iedereen te spreken over de korte lijnen met de psycholoog. De communicatie met de medische dienst (MD) wordt wel belemmerd door het medische dienstgeheim.

De communicatielijnen tussen BSD, MMD en TR zijn kort. Een enkele keer moet het BSD achter de afdelingen aan voor de nodige rapportages. Wel is er soms spanning tussen het regionale coördinatiebureau TR en het BSD in verband met de lange doorlooptijden van TR-trajecten, waardoor de reguliere detentiefasering van gedetineerden onder druk komt te staan.

Elke gedetineerde wordt zo vaak als nodig vanuit het detentieplan, maar minimaal eens per zes weken besproken in het multidisciplinair overleg (MDO). Het MDO wordt tweewekelijks per afdeling gehouden. Voor isd’ers is er een afzonderlijk MDO. De MD neemt wel deel aan het ISD-MDO (en het BZA-MDO), maar niet aan de overige MDO’s of het moet op eigen initiatief van de MD zijn.

De afdeling Arbeid is nog niet aangesloten op de MDO’s. De communicatie tussen piw’ers en werkmeesters berust nu op toeval. Soms leidt dat tot

afstemmingsproblemen. Deelname van de afdeling Arbeid aan het MDO is voor de directie een punt van heroverweging.

In de inrichting zijn in beginsel twee gedetineerdencommissies: één voor de hvb-afdelingen en één voor de gevangenisafdelingen. Of deze commissies actief zijn, hangt af van het animo onder de gedetineerden. De commissies vergaderen eens per maand met een afdelingshoofd. Vanwege de sterk vlottende bevolking op deze afdeling, is er geen gedetineerdencommissie voor de arrestantenvleugel.

Oordeel

Hoewel de communicatielijnen en overlegstructuren over het algemeen functioneren, zijn er enkele belangrijke knelpunten gesignaleerd.

Een groot deel van de door de ISt geïnterviewde medewerkers ervaart een sociale afstand tussen het voorgebouw, waar de directie is gehuisvest, en de rest van de inrichting. Deze afstand bemoeilijkt het creëren van een breed draagvlak voor nieuw beleid.

De arbeidsmedewerkers zijn nu nog onvoldoende aangesloten op datgene wat op de verblijfsafdelingen gebeurt en v.v. Enkele medewerkers deden in dat verband de suggestie dat arbeidsmedewerkers zelf de gedetineerden ophalen van de afdeling naar de arbeid. Dat zou niet alleen een betere informatie-uitwisseling bieden maar ook een tijdiger vertrek naar de arbeid. Een laatste punt dat aandacht behoeft is de mogelijkheid om voltallige teams vaker overleg te laten hebben. De mogelijkheden daartoe worden kennelijk niet voldoende uitgenut.

Het beleid op het aspect Communicatie voldoet overwegend, maar de uitvoering en borging voldoen in beperkte mate.

Aanbeveling

Evalueer de communicatielijnen en overlegstructuren in het licht van de bovenstaande kanttekeningen, breng verbeteringen aan en stel na verloop van tijd vast of die verbeteringen effect sorteren.

6.3 Integriteit

Criterium

Integer handelen door medewerkers heeft de afgelopen jaren binnen het gevangeniswezen veel aandacht gekregen door middel van verschillende beleidsuitingen. Dit beleid is veelal een handreiking naar lokale directies om

vorm en inhoud te geven aan de totstandkoming, de implementatie en borging van integriteitsbeleid. Behoudens het gegeven dat in art. 77 van de European prison rules het belang van integriteit wordt benoemd is er geen sprake van algemeen geldende regelgeving ten aanzien van dit aspect; wel is integriteit een regelmatig terugkerend speerpunt in de p&c cyclus van de sector gevangeniswezen.

De Ist acht integer handelen door iedere medewerker die betrokken is bij de vormgeving van detentie van groot belang voor de medewerkers zelf, voor de gedetineerden en de organisatie. Om die reden is integriteit een onderdeel van het toetsingskader.

Bevindingen

De inrichting heeft geen inrichtings specifiek integriteitsbeleid. In de plaats van het integriteitsprotocol van PI Limburg-Zuid is het voorgeschreven integriteitsprotocol DJI gekomen. Dit wordt volgens aanwijzing gehanteerd voor de handhaving van integriteit. Meldingen over vermoedelijke integriteitskwesties worden besproken met en onderzocht door het landelijke Bureau Integriteit en Veiligheid van DJI. In reactie op de eindrapportage van het project Onderlinge Agressie en Geweld heeft de locatiedirecteur een plan van aanpak opgesteld Veilig Samen Werken in uitvoering (juni 2006). Dit plan van aanpak heeft geleid tot de instelling van een werkgroep die onder meer een gedragscode ontwikkelt, die houvast moet bieden tot veilig samen werken. Integriteitskwesties zijn wel bespreekbaar en komen in het teamoverleg aan de orde. Vooral bij langgestraften kan het voorkomen dat een piw'er te weinig afstand houdt.

Er is een vertrouwenscommissie integriteit en een vertrouwenspersoon seksuele intimidatie, die goed toegankelijk is.

Oordeel

Het beleid op het criterium integriteit voldoet beperkte mate in De Geerhorst door het niet of moeizaam van de grond komen van een gedragscode. De uitvoering voldoet overwegend. Er is een vertrouwenscommissie en integriteitskwesties worden besproken. De borging voldoet overwegend. Overtreding van regels door personeel wordt consequent volgens de disciplinaire mogelijkheden behandeld. Er is geen periodieke evaluatie van het integriteitsbeleid.

Aanbeveling

Werk het integriteitsbeleid met bij behorende borging nader uit.

6.4 Conclusie

De Geerhorst heeft een directie met ambitie en plannen. Het creëren van draagvlak daarvoor bij het uitvoerende personeel is een blijvend punt van aandacht. Er wordt door delen van de organisatie een te grote sociale afstand ervaren tussen de werkvloer en het voorgebouw waar de directie is gehuisvest. Naast het communicatiebeleid verdient ook het integriteitsbeleid nadere evaluatie en uitwerking.

7 Slotbeschouwing

De Geerhorst is een overwegend goed presterende penitentiaire inrichting. De Geerhorst wijkt in een aantal opzichten af van andere penitentiaire inrichtingen die de Ist heeft doorgelicht. Opvallend zijn de ambities van de directie om de criminele levensloop van de in de inrichting verblijvende gedetineerden een positieve wending te geven. In een aantal opzichten zijn de resultaten van deze ambities ook duidelijk zichtbaar. Zo nemen veel veroordeelden deel aan een maatschappelijk reïntegratietraject en is er een actief piw-mentoraat. De wijze van bespreking van de digitale detentieplannen springt daarbij in het oog als een voorbeeld voor andere inrichtingen. Toch worden de ambities nog niet door alle uitvoerende personeelsleden even sterk gedragen. De verticale communicatie is volgens de Inspectie dan ook een onderwerp waaraan door het inrichtingsmanagement intensief aandacht moet worden besteed.

Hoewel het omgangsklimaat tussen uitvoerende medewerkers en gedetineerden in orde is en er weinig agressieve incidenten zijn, verdient de wijze van bejegening nader operationeel beleid. Er zijn behoorlijke verschillen in optreden tussen individuele medewerkers en tussen verblijfsafdelingen. (Bij)sturing hierop kan beter uit de verf komen. Op het aspect Rechtspositie en bejegening is verder een inhaalslag te maken op het criterium hygiëne met name vanwege achterstallig onderhoud op de verblijfsafdelingen.

Op het terrein van de veiligheid, zowel de beveiliging tegen ontvluchtingen als de interne veiligheid binnen de inrichting, zullen nog de nodige verbeteringen moeten worden doorgevoerd. In het bijzonder verdient de bestrijding van drugsgebruik meer intensieve aandacht.

Over het algemeen is de directie zich bewust van de noodzakelijke verbeteringen en is de aanpak ervan vaak al wel in gang gezet.

Bijlage 1 Afkortingen

AGG	algemeen gemeenschapsgeschikten
AI	Arbeidsinspectie
bad	binnenkomstafdeling delinquenten
BASAM	basisvragenlijst Amsterdam
bewa	complexbeveiligder
BHV	bedrijfshulpverlening
BSD	bureau selectie- en detentiebegeleiding
BVA	bevolkingsadministratie
BZA	bijzondere zorgafdeling
cvt	commissie van toezicht
DJI	Dienst Justitiële Inrichtingen
Dpan	digitaal platform aansluiting nazorg
EBI	extra beveiligde inrichting
EPR	European prison rules
ESA	externe security audit
ESF	Europees sociaal fonds
GV	geestelijke verzorging
hvb	huis van bewaring
IBT	intern bijstandsteam
IIOV	Inspectie voor openbare orde en veiligheid
ISD	inrichting voor stelselmatige daders
ISt	Inspectie voor de Sanctietoepassing
MD	medische dienst
MDO	multidisciplinair overleg
mmd'er	medewerker maatschappelijke dienstverlening
mpc	meerpersoonsgebruik
Pbw	Penitentiaire beginselenwet
PI	penitentiaire Inrichting
piw'er	penitentiair inrichtingswerker
PMO	psycho-medisch overleg
PPO	praktisch penitentiair optreden
RI&E	risicoinventarisatie en -evaluatie
RSJ	Raad voor strafrechtstoepassing en jeugdbescherming
SDGW	sectordirecteur gevangeniswezen
TR	Terugdringen recidive

uc	urinecontrole
UD	unitdirecteur
VMZ	verantwoorde medische zorg
VROM-I	Inspectie Volkshuisvesting, Ruimtelijke Ordening en Milieu
ZBBI	zeer beperkt beveiligde inrichting

Bijlage 2 Bronnen

(Brand)veiligheid bij Justitiële inrichtingen, VROM-inspectie, AI, IOOV en ISt, mei 2008.

A3-Jaarplan, P.I. De Geerhorst, 17 maart 2008.

Aktie en aanbevelingenlijst Rapport ESA, PI Limburg Zuid, locatie De Geerhorst, april 2007.

BASAM-rapport, De Geerhorst, juni 2007.

Bestemmingsbeschikking, DJI, 24 april 2008.

Calamiteitenplan, PI Limburg Zuid, locatie De Geerhorst, 1-1-2008.

Commissie van Toezicht, PI Limburg-Zuid, locatie De Geerhorst, Jaarverslag 2007.

Dienstinstructies, PILZ, PI de Geerhorst.

Disciplinair beleid ten aanzien van gedetineerden in de Penitentiaire Inrichtingen Regio Limburg Zuid, Overmaze, De Geerhorst.

Eindrapportage audit Medische dienst, PI De Geerhorst Sittard, maart 2008.

Formatie- bezettingsoverzicht.

Gedetineerdersurvey 2007, locatie De Geerhorst.

Huisregels Arrestanten, PI Limburg Zuid, locatie PI “De Geerhorst”, Sittard, versie 2007.

Huisregels Gevangenis, PI Limburg Zuid, locatie PI “De Geerhorst”, Sittard, versie 2007.

Huisregels Huis van Bewaring, PI Limburg Zuid, locatie PI “De Geerhorst”, Sittard, versie 2007.

Informatieoverdracht in de executieketen, ISt, juni 2008.

Jaarverslag 2007, Bureau Kwaliteit, PI Limburg Zuid.

Overzicht deelnemers onderwijs.

Overzicht urinecontroles.

Penitentiaire inrichting Limburg-Zuid, locatie gevangenis en h.v.b. De Geerhorst, rapportage toezichtbezoek 3 oktober 2005, RSJ, november 2005.

Rapport Externe Security-Audit, PI Limburg Zuid, locatie Geerhorst Sittard, april 2007.

Rapportage Risico-inventarisatie en —evaluatie, PI Limburg Zuid, PI Geerhorst, Arbo Unie, september 2006.

Regimes Activiteiten Programma juni 2005, lokatie De Geerhorst, definitieve versie 4 juli 2005.

Resultaten monitor Agressie en geweld, locatie De Geerhorst, Orbis, juni

2007.

Veilig Samen Werken in uitvoering, PI de Geerhorst, juni 2006.

Vergunningbesluit, Gemeente Sittard-Geleen, september 2007.

Verslag audit BVA-processen PI De Geerhorst te Sittard, oktober 2007.

Verslagen MDO.

Verslagen teamoverleg piw'ers.

Bijlage 3 Inspectieprogramma

Dag 1, dinsdag 24 juni 2008

9.00-9.30 uur	Aankomst Kennismaking met contactpersoon, installatie van werkkamer, introductie bij het MT, toelichting van het programma en de werkwijze
9.30-11.00 uur	Interview directie
11.15-12.45 uur	Rondgang door en schouw van de inrichting met hoofd/teamleider beveiliging
13.00-13.30 uur	Lunch in werkkamer
13.30-15.30 uur	Interview gedetineerden <ul style="list-style-type: none">▪ minimaal 4 en maximaal 6▪ gelijk verdeeld over hvb (A, B, en E) en gevangenis (C en D);▪ afkomstig van verschillende afdelingen;▪ bij voorkeur niet uitsluitend reinigers en/of gedeco-leden
15.45-16.30 uur	Schouw activiteit luchten en bezoek
16.30-17.00 uur	Interview unitdirecteur

Dag 2, woensdag 25 juni 2008

9.00-11.00 uur	Interview executief personeel (maximaal 6 vertegenwoordigers van verschillende afdelingen uit de functiegroep beveiliging, piw, indien mogelijk inclusief een vertegenwoordiger van de medezeggenschap)
11.15-11.45 uur	Interview hoofd beveiliging Check incidentregistratie veiligheid inclusief UC's
12.00-12.30 uur	Lunch in werkkamer
12.30-13.00 uur	Schouw bibliotheek, educatie en vorming, sport Interview hoofd E&V, Sport
13.30-15.30 uur	Interview afdelingshoofden en hoofden detentieondersteunende afdelingen
15.45-16.15 uur	Interview hoofd facilitaire zaken inclusief check voeding en winkel
16.15-17.00 uur	Interview locatiedirecteur

Dag 3, donderdag 26 juni 2008

- 9.00-10.30 uur Interview zorgstaf en geestelijke verzorging
(onder wie hoofd medische dienst, arts,
verpleegkundige, psycholoog, psychiater,
vertegenwoordiger geestelijke verzorging)
- 10.45-11.45 uur Interview BHV-coördinator en preventiemedewerker
- 12.00-13.00 uur Lunch in werkkamer
met onderzoek documentatie: UC-uitslagen, register
beklagzaken (2007), detentieberaad, teamverslagen,
MT-verslagen
- 13.00-15.00 uur Bezoek BVA, BSD en MMD
met interview medewerkers BVA, BSD en MMD
Dossierinzage BVA/BSDPM
- 15.15-16.15 uur Schouw arbeidsactiviteit
met interview hoofd en medewerkers arbeid
- 16.15-17.00 uur Interview trajectbegeleiders

Dag 4, vrijdag 27 juni 2008

- 10.00-11.30 uur Interview commissie van toezicht
- 11.45-13.00 uur Lunch in werkkamer
Vorbereiding eerste terugmelding aan directie

Dag 5, dinsdag 15 juli 2008

- 11.30-14.00 uur Eerste terugmelding aan directie

Bijlage 4 Geografische ligging locatie

